[2000/10/22~v3.01~Landscape~Pages~(DPC)] [2016/05/21~v2.44~Cross-referencing~by~name~of~section]

वेदमन्ताः

Colophon

This document was typeset using X½MTEX, and uses the Siddhanta font extensively. It also uses several MTEX macros designed by H.~L.~Prasād. Practically all the encoding was done with the help of Ajit Krishnan's mudgala IME (http://www.aupasana.com/).

Acknowledgements

The initial ITRANS encodings of some of these texts were obtained from http: //sanskritdocuments.org/ https://sa.wikisource.org/. Thanks are also due to Ulrich Stiehl~ (http://sanskritweb.de/) ~for hosting a wonderful resource for Yajur Veda, and also generously sharing the original Kathaka texts edited by Subramania Sarma.

See also http://stotrasamhita.github.io/about/

FOR PERSONAL USE ONLY
NOT FOR COMMERCIAL

Contents

Ф \$Я % :	1
चमकप्रश्नः	7
पुरुषसूक्तम्	11
नारायणसूक्तम्	13
विष्णुसूक्तम्	15
भूसूक्तम्	17
दुर्गा सूक्तम्	19
श्रीसूक्तम्	21
मेथासूक्तम्	23
भाग्यसूक्तम्	25
पवमानसूक्तम्	27
आयुष्यसूक्तम्	31
नवग्रहसूक्तम्	33
नक्षत्रसूक्तम्	37
गणपत्यथर्वश्चीर्षोपनिषत्	43
मृत्युअयहोम-मन्त्राः	47

महान्यासः	51
पश्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पश्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्	
पश्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पश्चमुखप्रार्थना-सिहतम्	54
केञ्चादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः	
मूर्धादिपादान्त दश्राक्षरी दश्राङ्ग (द्वितीयो) न्यासः	61
पादादिमूर्धान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः	62
हंसगायत्री	63
दिक् सम्पुटन्यासः	64
षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्	67
गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः	70
आत्मरक्षा	71
श्चिवसङ्कल्पः	72
पुरुषसूक्तम्	77
उत्तरनारायणम्	79
अप्रतिरथम्	80
प्रतिपूरुषम् (सं॰)	82
प्रतिपूरुषम् (ब्रा॰)	83
श्रतरुद्रीयम् (सं॰)	84
श्चतरुद्रीयम् (ब्रा॰)	86
पश्चाङ्गम्	88
अष्टाङ्ग-नमस्काराः	89
लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्	91
लघुन्यासे देवता-स्थापनम्	92
कलश्चेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्	94
षोडशोपचार पूजा	96
श्रीरुद्रनाम त्रिञ्चती	97
प्रदक्षिणम्	103
नमस्काराः	104
चमकानुवाकैः प्रार्थना	106
प्रार्थना	110
श्रीरुद्रजपः	111
ध्यानम्	112
रुद्रप्रश्नः	114
चमकप्रश्नः	119

रुद्रपदपाठः	125
मन्त्रपुष्पम्	135
दश्रशान्तयः	137

॥रुद्रप्रश्नः॥

ॐ गणानां बा गणपंति हवामहे कविं केवीनामुपमश्रवस्तमम्। ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नः शृण्वन्नृतिभिः सीद् सादनम्॥ ॐ महागणपतये नमः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥

नमंस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषंवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा श्रंख्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय। या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शनंमया गिरिं शन्ताभिचां कशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तंवे। शिवां गिरित्र तां कुंरु मा हिर्देसीः पुरुषं जगंत्॥ शिवेन वर्चमा बा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्। अध्यं वोचदिधवक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अही ५ श्व सर्वो अम्भयन्सर्वोश्च यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बभुः सुंमङ्गलः। ये चेमार रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः संहस्रबोऽवैषार हेर्ड ईमहे॥ असौ यों ऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंद्रश्चन्नद्रश्चन्नद्रहार्यः॥ उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढ्षें॥ अथो ये अस्य सर्बानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः। प्र मुंश्च धन्वनस्बम्भयोरार्बियोर्ज्याम्॥ याश्च ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्बर सहंस्राक्ष श्रतेषुधे॥ निशीर्य श्वल्यानां मुखां शिवो नं सुमनां भव। विज्यं धनुं कपर्दिनो विश्वल्यो बार्णवार उत्त॥

अनेशत्रस्येषंव आभुरंस्य निष्क्षथिः। या ते हेतिर्मीढुष्टम् हस्ते बभूवं ते धनुः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्बमंयक्ष्मया परिञ्जाः नमंस्ते अस्बायुंधायानांतताय धृष्णवै॥ उभाभ्यांमुत ते नमीं बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिरस्मान्वृंणक्तु विश्वतः॥ अथो य इंषुधिस्तवऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥ नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकायं त्रिकालाग्निकालायं कालाग्निक्द्रायं नीलकृण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाश्विवायं श्रीमन्महादेवाय नमः॥

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पत्ये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पश्चनां पत्ये नमो नमों सिस्पर्श्वराय बिषीमते पथीनां पत्ये नमो नमों बसुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पत्ये नमो नमों हिरंकेशायोपवीतिनें पुष्टानां पत्ये नमो नमों भवस्य हेत्ये जगतां पत्ये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्रांणां पत्ये नमो नमों सूतायाहंन्त्याय वनांनां पत्ये नमो नमो रोहिताय स्थपत्ये वृक्षाणां पत्ये नमो नमों मन्निणे वाणिजाय कक्षांणां पत्ये नमो नमों भवन्तये वारिवस्कृतायोषंधीनां पत्ये नमो नमें उच्चेर्घोषायाऋन्दयंते पत्तीनां पत्ये नमो नमः कृत्स्ववीताय धावंते सर्वनां पत्ये नमः॥2॥

नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमः ककुभायं निष्क्षिणं स्तेनानां पतंये नमो नमो निष्क्षिणं इषुधिमते तस्कराणां पतंये नमो नमो वर्धते परिवर्धते स्तायूनां पतंये नमो नमो निवर्धे परिवरायारण्यानां पतंये नमो नमः सृकाविभ्यो जिघा सद्भा मुष्णतां पतंये नमो नमोऽसिमद्भो नक्तं चरद्भः प्रकृत्तानां पतंये नमो नमं उष्णीषिणं गिरिचरायं कुलुशानां पतंये नमो नम् इषुमद्भो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिदर्धानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंद्भो विस्पृजद्भश्च वो नमो नमाऽस्यद्भो विध्यद्भश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः श्चर्यानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भो जाग्रद्भश्च वो नमो नम् असीनेभ्यः श्चर्यानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भो जाग्रद्भश्च वो नमो नम्सितष्ठद्भो धावंद्भश्च वो नमो नमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽर्श्वपतिभ्यश्च वो नमः॥॥॥

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंत्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगंणाभ्यस्तृश्ह्तीभ्यंश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेभ्यो व्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमो

गणेभ्यों गणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महद्भाः, क्षुष्ठकेभ्यश्च वो नमो नमो रथेभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाँभ्यः सेनानिभ्यश्च वो नमो नमः, क्षत्तृभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलांलेभ्यः कमिर्गेभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नमः इषुकृद्धों धन्वकृद्धांश्च वो नमो नमो मृगयुभ्यः श्विनिभ्यश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नमः॥४॥

नमों भवायं च रुद्रायं च नमः शर्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंगीवाय च शितिकण्ठांय च नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षायं च शतधंन्वने च नमों गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मीढुष्टंमाय चेषुंमते च नमौं हस्बायं च वामुनायं च नमों बृह्ते च वर्षीयसे च नमों वृद्धायं च संवृध्वने च नमो अग्रियाय च प्रथमार्य च नमं आश्रवें चाजिरायं च नमः श्रीघ्रियाय च श्रीभ्यांय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्याय च॥ ॥ नमौं ज्येष्ठायं च कनिष्ठायं च नमः पूर्वजायं चापरजायं च नमों मध्यमायं चापगत्भायं च नमों जघन्यांय च बुध्नियाय च नमः सोभ्यांय च प्रतिसर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमं उर्वर्याय च खल्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवायं च प्रतिश्रवायं च नमं आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमों वर्मिणं च वरूथिनं च नमों बिल्मिने च कविने च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥ ॥ नमों दुन्दुभ्यांय च्ऽऽहनन्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिताय च नमों निषिक्षणें चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषवे च्ऽऽयुधिनें च नमः स्वायुधायं च सुधन्वने च नमः सुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूर्वाय च सरस्याय च नमो नाबायं च वैश्वनायं च नमः कूप्याय चावट्यांय च नमो वर्ष्याय चावर्ष्यायं च नमो मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमं ईध्रियांय च्ऽऽतप्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमो वास्तव्याय च

नमं इिष्णांय च प्रपथ्यांय च नमः किश्विलायं च क्षयंणाय च नमः कपिर्दिनं च पुलस्तयं च नमो गोष्ठांय च गृह्यांय च नमस्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमः काट्यांय च गह्यांय च नमों हृदय्यांय च निवेष्यांय च नमः पाश्सव्याय च रजस्यांय च नमः शुष्क्यांय च हिरत्यांय च नमो लोप्यांय चोलप्यांय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पृष्यांय च पर्णव्यांय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिष्नते च नमं आञ्चिदते च प्रञ्चिदते च नमो वः किरिकेभ्यो देवानाः हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिर्हतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥॥॥

द्रापे अन्धंसस्पते दिरंद्रश्नीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चन्ऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तनः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा॰ रुद्रायं तवसें कपिदिनें क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मितिम्॥ यथां नः श्रमसिद्धिपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदंश्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा ने उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अर्श्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीर्हिवष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आ्रात्ते गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधिं च देव ब्रूह्यधां च नः

शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तसदं युवांनं मृगं न भीमम्पह्बुमुग्रम्। मृडा जिर्नित्रे रुंद्र स्तवांनो अन्यं ते अस्मिन्न वेपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि बेषस्यं दुर्मितिरघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्य मीद्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीद्वंष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमनां भव। प्रमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसांन आ चर् पिनांकं बिभ्रदा गहि॥ विकिरिद् विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र हेतयोऽन्यमस्मिन्न वंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयः। तासामीश्रांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥10॥

सहस्राणि सहस्र्व्यो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् महत्यण्वैंऽत्तरिक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः भितिकण्ठाः भ्रवां अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः भितिकण्ठा दिव रूद्रा उपिन्नताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिश्रंरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विभिखासः कपिर्दिनः॥ ये अन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पृथां पिथ्रक्षंय ऐलबृदा यृव्युधः॥ ये तीर्थानि प्रचरंन्ति सृकावन्तो निषिङ्गणः॥ य एतावन्तस्र भूयार्रसस्र दिश्रो रुद्रा वितस्थिरे॥ तेषार्र सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातो वर्षिमषंवस्तेभ्यो दश्च प्राचीर्दर्श दिश्चणा दर्श प्रतीचीर्दशोर्दिशोध्वांस्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि॥

वो जम्भे दधामि॥

11

त्र्यम्बकं यजामहे सुग्निं पृष्टिवर्धनम्। उर्वार्किमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्। यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ तम्षुष्टि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वस्य क्षयंति भेषजस्य। (ऋक्) यक्ष्वामहे सौमन्सायं रुद्रं नमौभिर्देवमसुरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः। अयं मैं विश्वभैषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये तें सहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हत्तेवे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें

पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशानकः। तेनान्नेनांप्यायुस्त॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू सजोषंसेमा वंधन्तु वां गिरं। युम्नेर्वाजेंभिरागंतम्॥

वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतृंश्च मे खर्श्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसृश्च मे चित्तं चं म आधीतं च मे वाक्चं मे मनश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म आयृंश्च मे जरा चं म आत्मा चं मे तनूश्चं मे श्लामं च मे वर्मं च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूर्षि च मे श्लीराणि च मे॥॥

उपैष्ठां च म आधिपत्यं च मे मृत्युश्चं मे भामंश्च मेऽमंश्च मेऽमंश्च मे जेमा चं मे मिह्मा चं मे विर्मा चं मे प्रिथमा चं मे वर्ष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिश्च मे सत्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वर्षाश्च मे बिषिश्च मे कीडा चं मे मोदंश्च मे जातं चं मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्धं च मे भूतं चं मे भविष्यचं मे सुगं चं मे सुपर्थं च म ऋदं चं म ऋदिंश्च मे क्लप्तं चं मे क्लिप्तिंश्च मे मितिश्चं मे सुमितिश्चं मे॥2॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्व मे सौमनसर्श्व मे भूद्रं चं मे श्रेयश्व मे वस्यश्व मे यश्चश्व मे भगश्च मे द्रविणं च मे यत्ता चं मे धर्ता चं मे क्षेमश्च मे धृतिश्व मे विश्वं च मे महंश्व मे संविधं मे ज्ञात्रं च मे सूर्श्व मे प्रसूर्श्व मे सीरं च मे ल्यश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयद्य मे जीवातृश्व मे दीर्घायुबं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभ्यं च मे सुगं चं मे श्वयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥3॥ ऊर्क्च मे सूनृतां च मे पर्यश्च मे रसंश्च मे घृतं चं मे मधुं च मे सिधंश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्चं मे वृष्टिश्च मे जैतं च म औद्भिंदां च मे रियश्चं मे रायश्च मे पुष्टं चं मे पुष्टिश्च मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्च मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षितिश्च मे कूयंवाश्च मेऽत्तं च मेऽक्ष्रंच मे व्रीह्यंश्च मे यवाश्च मे माषांश्च मे तिलाश्च मे मुद्राश्चं मे खुढांश्च मे गोधूमांश्च मे मुस्राश्च मे प्रियङ्गंवश्च मेऽणंवश्च मे श्यामाकांश्च मे नीवारांश्च मे॥4॥

अश्मां च मे मृत्तिका च मे गिरयंश्व मे पर्वताश्व मे सिकंताश्व मे वनस्पतंयश्व मे हिरंण्यं च मेऽयंश्व मे सीसंं च मे त्रपृश्व मे श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्च म आपंश्व मे वीरुधंश्व म ओषंधयश्व मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्यार्श्व मे प्राव आर्ण्याश्व यज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्व मे भूतं च मे भूतिश्व मे वसुं च मे वस्तिश्व मे कर्म च मे शक्तिश्व मे उर्धश्व म एमंश्व म इतिश्व मे गतिश्व मे॥ ॥

अग्निश्चं म इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म इन्द्रंश्च मे सिवता चं म इन्द्रंश्च मे सर्स्वती च म इन्द्रंश्च मे पूषा चं म इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिंश्च म इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म इन्द्रंश्च मे वर्रुणश्च म इन्द्रंश्च मे बष्टां च म इन्द्रंश्च मे धाता चं म इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म इन्द्रंश्च मेऽश्विनों च म इन्द्रंश्च मे म्रुतंश्च म इन्द्रंश्च मे विश्वं च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म इन्द्रंश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रंश्च मे द्रोश्चं म इन्द्रंश्च मे दिश्चंश्च म इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म इन्द्रंश्च मे॥॥॥

अभ्राश्चं मे रिष्मिश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिंपतिश्च म उपाभ्राश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्चिनश्चं मे प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्चं मे मन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वेश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुबतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पाबीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥न॥

इध्मश्चं मे बर्हिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे स्नुचंश्च मे चमुसाश्चं मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्चं मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलुशश्चं मे वायुव्यांनि च मे पूत्रभृचे

म आधवनीयंश्च म् आग्नींध्रं च मे हिव्धानं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचताश्चं मेऽवभृथश्चं मे खगाकारश्चं मे॥॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे बौश्चं मे श्वश्वंशिरङ्गुलयो दिश्चंश्च मे यज्ञेनं कल्पनामृश्वं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा च मे तपश्च म ऋतुश्चं मे वृतं चं मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चं मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥॥

गर्भाष्ठ मे वृत्सार्श्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यवी चं मे दित्यवार्घ मे दित्यौही चं मे पश्चितिश्च मे पश्चीविश्व मे पश्चीविश्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यविश्व मे प्रश्चीही चं म उक्षा चं मे वृक्षा चं म ऋष्भश्च मे वेहचं मेऽनङ्कां चं मे धेनुश्च म आयुर्यक्षेनं कल्पतां प्राणो यक्षेनं कल्पताम्पानो यक्षेनं कल्पतां व्यानो यक्षेनं कल्पतां प्राणो यक्षेनं कल्पतां यक्षेनं कल्पतां मनों यक्षेनं कल्पतां वाग्यक्षेनं कल्पतामात्मा यक्षेनं कल्पतां यक्षे यक्षेनं कल्पतामात्मा यक्षेनं कल्पतां यक्षे यक्षेनं कल्पताम्॥॥॥ एकां च मे तिस्रश्च मे पर्श्व च मे सप्त चं मे नवं च म एकांदश्च च मे त्रयोदश्च च मे पर्श्ववश्वतिश्च मे नवंदश्च च म एकविश्वतिश्च मे त्रयोविश्वतिश्च मे पर्श्ववश्वतिश्च मे चतंस्वश्च मेऽष्टो चं मे द्वादेश्व च मे षोडंश्व च मे विश्वतिश्च मे चतंस्वश्च मेऽष्टो चं मे द्वादिश्व च मे षोडंश्व च मे विश्वतिश्च मे चतुर्विश्वतिश्च मे उप्तिश्व मे द्वातिश्व मे चतुर्वश्वतिश्च मे उप्तिश्व मे चतुर्वश्वविश्वतिश्च मे चतुर्वश्वविश्व मे पर्वश्वविश्व मे पर्वश्व मे पर्वश्व मे पर्वश्व मे पर्वश्व मे पर्वश्व मे पर्वश्व मे चतुर्वश्व मे चतुर्व मे चतुर्वश्व मे चतुर्व मे चतुर्व मे चतुर्व मे चतुर्व मे चतुर मे चतुर्व मे चतुर मे चतुर्व मे चतुर्व मे चतुर मे च

इडां देवहूर्मनुर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थाम्दानिं श्रश्सिषद्विश्वेदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मात्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं विद्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यासं शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु श्लोभायें पितरोऽनुंमदन्तु॥

॥ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः॥

॥पुरुषसूक्तम्॥

सहस्राधीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रापात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा। अत्यंतिष्ठदृशाङ्गलम्॥ पुरुष एवेद॰ सर्वम्। यद्भृतं यच भव्यम्। उतामृत्बस्येशानः। यदन्नेनातिरोहंति॥ एतावानस्य महिमा। अतो ज्यायाः श्रृष्ट पूर्णषः। पादौँ उस्य विश्वां भूतानि। त्रिपादंस्यामृतंं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुंषः। पादौं उस्येहा ऽऽभंवात्पुनः। ततो विश्वङ्कांक्रामत्। साधनानधने अभि॥ तस्माँद्विराडंजायत। विराजो अधि पूर्णंषः। स जातो अर्त्यारिच्यत। पश्चाद्भिमथों पुरः॥ यत्पुरुंषेण हविषाँ। देवा यज्ञमतंन्वत। वसन्तो अंस्य्ऽऽसीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः श्रग्द्रविः॥ सुप्तास्य्ऽऽंसन् परिधयं। त्रिः सप्त समिधं कृताः। देवा यदाज्ञं तंन्वानाः। अबंध्नन् पुरुषं पशुम्॥ तं युज्ञं बुर्हिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः। तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषयश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञात्सर्वहुतः। सम्भृतं पृषद्गुज्यम्। पृश्रूङ्स्ताङ्श्चेके वायव्यान्। आरण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्माँचज्ञात्संर्वहुतः। ऋचः सामानि जिज्ञरे। छन्दार्शस जिज्ञिरे तस्मात्। यजुस्तस्मादजायता तस्मादर्श्वा अजायन्त। ये के चीभयादंतः। गावों ह जिज्ञेर तस्मात्। तस्माजाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यंदधुः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किर्मस्य कौ बाहू। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य मुखंमासीत्। बाहू रांजन्यः कृतः। ऊरू तदंस्य यद्वैश्यः। पद्मारं श्रूद्रो अंजायत॥ चन्द्रमा मन्सो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रेश्वाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। श्रीष्णी द्यौः समेवर्तत। पद्भां भूमिर्दिशः श्रोत्रौत्। तथां लोकाः अंकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंर्णं तमंसस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः। नामानि कृबाऽभिवदन् यदास्तै॥ धाता पुरस्तादामुंदाजहारं। शकः प्रविद्वान् प्रदिशश्चतंस्रः।

तमेवं विद्वानमृतं इह भंवित। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ युज्ञेनं युज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते ह् नाकं मिह्मानः सचने। यत्र पूर्वे साध्याः सिन्तं देवाः॥ अद्भाः सम्भूतः पृथिव्ये रसाँच। विश्वकर्मणः सम्वर्ततािधं। तस्य बष्टां विद्धंदूपमेति। तत्पुरुंषस्य विश्वमाजानमग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुंषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमंसः परंस्तात्। तमेवं विद्वानमृतं इह भविति। नान्यः पन्थां विद्यातेऽयंनाय॥ प्रजापंतिश्वरित गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानिन्तं योनिम्। मरीचीनां पदिमिच्छिन्ति वेधसः॥ यो देवेभ्य आतंपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मंये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंब्रुवन्। यस्बैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्य देवा असन् वर्शे॥ हिश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्यौ। अहोरात्रे पार्श्व। नक्षंत्राणि रूपम्। अश्विनो व्यात्तम्। इष्टं मंनिषाण। अमुं मंनिषाण। सर्वं मनिषाण॥

॥ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः श्रान्तिः॥

॥नारायणसूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् - 4/प्रपाठकः - 10/अनुवाकः - 13)

सहस्र्भीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वभ्रम्वम्। विश्वं नारायंणं देवमक्षरं पर्मं पदम्। विश्वतः परमान्नित्यं विश्वं नारायणः हिरम्। विश्वमेवदं पुरुषस्तिद्वश्वमुपंजीवित। पितं विश्वस्य ऽऽत्मेश्वरः भ्राश्वंतः श्चिवमंच्युतम्। नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मांनं परायणम्। नारायणपरो ज्योतिरात्मा नारायणः परः। नारायण परं ब्रह्म तत्तं नारायणः परः। नारायणपरो ध्याता ध्यानं नारायणः परः। यद्यं किश्विज्ञंगत्सर्वं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा॥

अनंबिहिश्चं तत्सर्वं व्याप्य नांरायणः स्थितः। अनंन्तमव्ययं क्वि॰ संमुद्रेऽनंं विश्वश्चंम्भुवम्। पृद्यकोश्च प्रतीकाश्च॰ हृदयं चाप्यधोमुंखम्। अधो निष्ठा वितस्त्यान्ते नाभ्यामुंपि तिष्ठति। ज्वालमालाकुलं भाती विश्वस्यऽऽयत्नं मंहत्। सन्तंत॰ शिलाभिंस्तुलम्बंत्याकोश्चसित्रभम्। तस्यान्ते सृषिर॰ सूक्ष्मं तस्मिन्सर्वं प्रतिष्ठितम्। तस्य मध्ये महानंग्निर्विश्वाचिविश्वतोमुखः। सोऽग्रंभुग्विभंजिन्तिष्ठन्नाहारमजुरः कृविः। तिर्यगूर्ध्वमधः श्रायी रूष्मयंस्तस्य सन्तंता। सन्तापयंति खं देहमापांदतलमस्तंकः। तस्य मध्ये विह्विश्वखा अणीयौंध्वां व्यवस्थितः। नीलतोयदंमध्यस्थाद्विद्युष्टेखेव भास्तंरा। नीवारश्चकंवन्तन्वी पीता भास्तत्यणूपमा। तस्याः श्विखाया मध्ये प्रमात्मा व्यवस्थितः। स ब्रह्म स श्विवः स हिरः सेन्द्रः सोऽक्षरः प्रमः खराट्॥

ऋतः सत्यं पंरं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गंलम्। ऊध्वरितं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नमः।

नारायणायं विद्यहें वास्देवायं धीमहि। तन्नों विष्णुः प्रचोदयाँत्।

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजार्रस् यो अस्कभायदुत्तंरर स्थर्यं विचक्रमाणस्त्रेधोर्रगायो विष्णोर्राटमिस् विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रिप्तेंस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोधुवमंसि वैष्णवमसि विष्णवे बा॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः॥

॥विष्णुसूक्तम्॥

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विमुमे रजार्रस् यो अस्कभायदुत्तरः सधर्स्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुंगायः॥

तदंस्य प्रियम्भिपाथों अश्याम्। नरो यत्रं देवयवो मदंन्ति। उरुक्रमस्य स हि बन्धुंरित्था। विष्णोः पदे पर्मे मध्व उत्थ्यः। प्र तिद्वष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियन्ति भुवंनानि विश्वाः। परो मात्रया तनुवां वृधान। न ते महि्बमन्वंश्रुवन्ति॥

उमे ते विद्य रजंसी पृथिव्या विष्णों देव्रह्मं। प्रमस्यं विथ्से। विचंक्रमे
पृथिवीमेष एताम्। क्षेत्रांय विष्णुर्मनुषे दश्चस्यन्। ध्रुवासों अस्य की्रयो जनांसः।
उरुक्षिति स्जुजिनंमाचकार। त्रिर्देवः पृथिवीमेष एताम्। विचंक्रमे श्रुतर्चसं महिह्ना।
प्र विष्णुरस्तु त्वस्रस्तवीयान्। ह्वेष इह्यंस्य स्थिवंरस्य नामं॥

॥भूसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय संहिता काण्डम् - 1/प्रपाठकः - 5/अनुवाकः - 3)

भूमिर्भूमा बौर्विरेणाऽन्तिरेक्षं मिह्बा। उपस्थे ते देव्यदितेऽग्निमंत्रादमृत्राद्यायाऽऽदंधे। आऽयङ्गोः पृश्लिरक्रमीदसंनन्मातरं पुनः। पितरं च प्रयन्त्सुवः। त्रिश्चद्धाम् वि राजिति वाक्पंतङ्गायं भित्रिये। प्रत्यंस्य वह द्युभिः। अस्य प्राणादंपानृत्यंन्तश्चंरित रोचना। व्यंख्यन् मिह्षः सुवः॥

यत्नां कुद्धः पंरोवपं मृन्युना यदवंत्या। सुकल्पंमग्ने तत्तव पुनस्बोद्दीपयामि। यत्तं मृन्युपंरोप्तस्य पृथिवीमनुं दध्वसे। आदित्या विश्वे तद्देवा वसंवश्च समाभंरन्। मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञ सिम्मं दंधातु। बृह्स्पतिंस्तनुतािम्मं नो विश्वे देवा इह मादयन्ताम्।

सप्त ते अग्ने सिमधं सप्त जिह्वाः सप्तर्षयः सप्त धामं प्रियाणि।
सप्त होत्राः सप्तधा बां यजिन सप्त योनीरापृणस्वा घृतेनं। पुनेरूर्जा नि वर्तस्व
पुनेरग्न इषाऽऽयंषा। पुनेर्नः पाहि विश्वतः। सह रय्या नि वर्तस्वाऽग्ने पिन्वंस्व
धार्रया। विश्विपस्त्रंया विश्वतस्परि। लेकः सलेकः सुलेकस्ते ने आदित्या आर्ज्यं
जुषाणा वियन्तु केतः सकेतः सुकेतस्ते ने आदित्या आर्ज्यं जुषाणा वियन्तु
विवस्ताः अदितिर्देवंजूतिस्ते ने आदित्या आर्ज्यं जुषाणा वियन्तु।

॥दुर्गा सूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् - 4/प्रपाठकः - 10/अनुवाकः - 2)

जातवेदसे सुनवाम सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदं। स नं पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धं दुरिताऽत्यग्निः॥1॥ तामग्निवंणां तपंसा ज्वलनीं वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टांम्। दुर्गां देवी । श्रारंणमहं प्रपंदो सुतरंसि तरसे नमः ॥ 2॥ अग्ने बं पारिया नव्यों अस्मान्थ्यस्तिभिरतिं दुर्गाणि विश्वां। पूर्श्व पृथ्वी बंहुला नं उर्वी भवां तोकाय तनयाय श्रं योः॥३॥ विश्वांनि नो दुर्गहां जातवेदः सिन्धुं न नावा दुंरिताऽतिंपर्षि। अग्ने अत्रिवन्मनंसा गृणानौऽस्माकं बोध्यविता तनूनौम्॥४॥ पृतना जितर सहंमानम् ग्रमग्निर हुंवेम परमाथ्सधस्थांत्। स नं पर्षदितं दुर्गाणि विश्वा क्षामंद्देवो अति दुरितात्यग्निः॥₅॥ प्रबोषिं कमीड्यों अध्वरेषुं सनाच होता नव्यंश्च सित्सं। स्वाशौग्ने तनुवं पिप्रयंस्वास्मभ्यं च सौभंगमायंजस्व॥६॥ गोभिर्जुष्टमयुजो निषिक्तं तवैन्द्र विष्णोरनुसर्थरम। नार्कस्य पृष्ठमभि संवसानो वैष्णवीं लोक इह मादयन्ताम्॥७॥

> कात्यायनायं विद्यहं कन्यकुमारि धीमहि। तन्नों दुर्गिः प्रचोदयाँत्॥

॥श्रीसूक्तम्॥

हिरंण्यवर्णां हिरंणीं सुवर्णरंजतस्रजाम्। चन्द्रां हिरण्मंयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवंह॥॥ तां म् आवंह जातंवेदो लक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिरंण्यं विन्देयं गामश्रं पुरुषानहम्॥॥॥ अश्वपूर्वा रंथमध्यां हस्तिनांदप्रबोधिनीम्। श्रियं देवीमुपंह्वये श्रीमांदेवीर्जुषताम्॥॥॥ हरंण्यप्राकारामार्दां ज्वलंनीं तृप्तां तुप्यंन्तीम्।

कां सोऽस्मितां हिरंण्यप्राकारामाद्रां ज्वलंनीं तृप्तां तर्पयंनीम्। पद्मे स्थितां पद्मवंणां तामिहोपंह्वये श्रियम्॥४॥ चन्द्रां प्रभासां यश्चसा ज्वलंनीं श्रियंं लोके देवजुंष्टामुदाराम्। तां पद्मिनीमीं शर्गणमहं प्रपंदोऽलक्ष्मीमें नश्यतां बां वृंणे॥॥ आदित्यवंर्णे तपसोऽधिंजातो वनस्पतिस्तवं वृक्षोऽथ बिल्लः। तस्य फलांनि तपसा नुंदन्तु मायान्तरायाश्चं बाह्या अंलक्ष्मीः॥६॥ उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह। प्रादुर्भूतोऽस्मिं राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे॥ ॥ क्षुतिपपासामेलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नांश्रयाम्यहम्। अभूतिमसंमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात्॥॥ गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम्। ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपंह्वये श्रियम्॥॥

मनेसः काममाकूतिं वाचः सत्यमंशीमहि। पशूनां रूपमन्नस्य मिय श्रीः श्रयतां यश्रः॥10॥ कर्दमेन प्रजाभूता मिय सम्भेव कर्दम। श्रियं वासयं मे कुले मातरं पद्ममालिनीम्॥11॥ आपं सृजन् सिग्धानि चिक्लीत वंस मे गृहे। नि चं देवीं मातरं श्रियं वासयं मे कुले॥12॥ आर्द्रां पुष्किरंणीं पुष्टिं सुवर्णां हेंममालिनीम्। सूर्यां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म आवंह॥13॥ आर्द्रां यः करिंणीं यष्टिं पिङ्गलां पंद्ममालिनीम्। चन्द्रां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म आवंह॥14॥ तां म आवंह जातंवेदो लक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिंग्ण्यं प्रभूतं गावों दास्योऽश्वांन् विन्देयं पुरुषानहम्॥15॥

> महादेव्ये चं विद्यहं विष्णुपत्ये चं धीमहि। तन्नों लक्ष्मीः प्रचोदयाँत्॥16॥

॥मेधासूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् - 4/प्रपाठकः - 10/अनुवाकः - 41-44)

मेधादेवी जुषमांणा न आगाँद्विश्वाची भुद्रा सुमनस्यमांना। बया जुष्टां नुदमांना दुरुक्तांन बृहद्वंदेम विदर्थ सुवीराः। बया जुष्टं ऋषिभंवित देवि बया ब्रह्मांऽऽगतश्रीरुत बयां। बया जुष्टंश्चित्रं विन्दते वसु सानों जुषस्च द्रविणो न मेधे॥ मेधां म इन्द्रों ददातु मेधां देवी सरस्वती। मेधां में अश्विनांवुभावाधंतां पुष्कंरस्रजा। अप्सरासुं च या मेधा गंन्ध्वेषुं च यन्मनः। देवीं मेधा सरस्वती सा मां मेधा सुरभिर्जुषता इस्ताहां॥

आ माँ मेधा सुरभिर्विश्वरूपा हिरंण्यवर्णा जगंती जगम्या। ऊर्जस्वती पर्यसा पिन्वमाना सा माँ मेधा सुप्रतींका जुषत्ताम्। मियं मेधां मियं प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मियं मेधां मियं प्रजां मयीन्द्रं इन्द्रियं दंधातु मियं मेधां मियं प्रजां मिय् सूर्यो भ्राजों दधातु।

॥भाग्यसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् - 3/प्रश्नः - 8/अनुवाकम् - 9)

प्रातरिशं प्राति न्द्र | हवामहे प्रातिम्त्रा वर्रणा प्रातरिश्वनां प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोमंमुत रुद्र ||1| हवेम

प्रातर्जितं भगमुग्रः | हुंवेम वयं पुत्रमिदंतेर्यो विंधतां आर्द्धश्चियं मन्यमानस्तुरश्चिद्राजां चियं भगं भक्षीत्याहं ॥2॥

भग प्रणेत्भग सत्यंराधो भगेमां धियमुदंवददंनः । भगप्रणो जनय गोभिरश्वेभगप्रनृभिर्नृवन्तः स्याम ॥३॥

उतेदानीं भगवनः स्यामोत प्रिष्व उत मध्ये अहाँम् । उतोदिता मघवन्सूर्यस्य वयं देवाना १॥४॥ सुमृतौ स्याम

भर्ग एव भर्गवाः | अस्तु देवास्तेनं वयं भर्गवत्तः स्याम तं बां भग सर्व इञ्जोहवीमि स नो भग पुर एता भेवेह ॥5॥

सर्मध्वरायोषसोऽनमत्त दिधकावेव शुचये पदायं । अर्वाचीनं वस्तिवदं भगन्नो रथमिवाश्वांवाजिन आवेहत्तु ॥६॥

अश्वांवतीर्गोमंतीर्न उषासों वीरवंतीः सदंमुच्छन् भद्राः ।

घृतं दुहाना विश्वतः प्रपीना यूयं पात स्वस्तिभिः सदां नः ॥७॥

यो माँ ऽग्ने भागिन | सन्तमथाभागं चिकी र्षित अभागमंग्ने तं कुरु मामंग्ने भागिनं कुरु ॥॥

॥पवमानसूक्तम्॥

्रहेस्रिय बाह्मणम् अष्टकम् -- 1/प्रश्नः -- 4/अनुवाकः -- 8) (तेत्रिरीय सहिता काण्डम् -- 5/प्रपाठकः -- 6/अनुवाकः -- 1)

ॐ तच्छं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगात् भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदैं। शं चतुष्पदे। ॐ शानिः शानिः शानिः। दधिक्रावणों अकारिषम्। जिष्णोरश्वंस्य वाजिनः। सुरभिनो मुखांकरत्। प्रण आयू ५ वि तारिषत्। आपो हि ष्ठा मंयो भुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महेरणांय चक्षंसे। यो वं शिवतमो रसस्तस्यं भाजयते ह नं। उश्वतीरिव मातरं। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपो जनयंथा च नः॥ हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कश्यपो यास्तिन्द्रः। अग्निं या गर्भं दिधरे विरूपास्ता न आपः श्रः स्योना भेवन्तु॥ यासार राजा वर्रणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यं जनानाम्। मधुश्रुतः शुचंयो याः पांवकास्ता न आपः श्रः स्योना भंवन्तु॥ यासाँ देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति। याः पृथिवीं पर्यसोन्दिन्तं शुक्रास्ता न आपः श्रः स्योना भवन्तु॥ शिवेनं मा चक्षुंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तनुवोपं स्पृशत बचं मे। सर्वार् अग्नीर रंप्सुषदों हुवे वो मिय वर्ची बलमोजो नि धंत्त॥

पवंमानः सुवर्जनः। पवित्रंण विचंर्षणिः। यः पोता स पुंनातु मा। पुनन्तुं मा देवजनाः। पुनन्तु मनंवो धिया। पुनन्तु विश्वं आयवं। जातंवेदः पवित्रंवत्। पवित्रंण पुनाहि शुक्रेणं देवदीदांत्। अग्ने कबा कतूर रन्। यत्ते पवित्रमर्चिषि। अग्ने वितंतमन्तरा। ब्रह्म तेनं पुनीमहे। उभाभ्यां देवसवितः। पवित्रंण सवेनं च। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। वैश्वदेवी पुनती देव्यागाँत्। यस्ये बह्वीस्तनुवो वीतपृष्ठाः। तया मदंनाः सधमादांषु। वयः स्याम पतंयो रयीणाम्। वैश्वानरो रिष्मिर्मिर्मा पुनातु। वातः प्राणेनेषिरो मंयो भूः। द्यावांपृथिवी पर्यंसा पर्यांभिः। ऋतावंरी यज्ञियं मा पुनीताम्। बृहद्भिः सवितस्तृभिः। वर्षिष्ठेर्देवमन्मंभिः। अग्ने दक्षैः पुनाहि मा। येनं देवा अपुनत। येन्ऽऽपो दिव्यं कर्णाः। तेनं दिव्येन ब्रह्मणा। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। यः पांवमानी रध्येतिं। ऋषिभिः सम्भृते रसम्। सर्वर स पूतमंश्नाति। स्वदितं मांतरिश्वंना। पावमानीर्यो अध्येतिं। ऋषिंभिः सम्भृतः रसम्। तस्मै सरस्वती दुहे। क्षीरः सूर्पिर्मधूंदकम्॥ पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि पयंस्वतीः। ऋषिभिः सम्भृतो रसः। ब्राह्मणेष्वमृतर् हितम्। पावमानीर्दिशन्तु नः। इमं लोकमर्थो अमुम्।

कामान्समंधयन्तु नः। देवीर्देवैः समाभृताः। पावमानीः ख्रस्त्ययनीः। सुदुघाहि घृतश्चतः। ऋषिभिः सम्भृतो रसः। ब्राह्मणेष्वमृतः हितम्। येनं देवाः प्वित्रेण। आत्मानं पुनते सदाँ।
तेनं सहस्रंधारेण। पावमान्यः पुनत्तु मा।
प्राजापत्यं प्वित्रम्। श्रुतोद्यांमर हिर्ण्मयम्।
तेनं ब्रह्म विदो वयम्। पूतं ब्रह्मं पुनीमहे।
इन्द्रः सुनीती सह मां पुनातु। सोमः ख्रुस्त्या वर्रुणः समीच्याँ।
यमो राजाँ प्रमृणाभिः पुनातु मा। जातवंदा मोर्जयंत्त्या पुनातु। भूर्भृवः सुवः।
तच्छं योरावृणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। देवीः ख्रुस्तिरंस्तु नः।
ख्रुस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। श्रं नो अस्तु द्विपदें। श्रं चतुंष्पदे।
ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः श्रान्तिः॥

॥आयुष्यसूक्तम्॥

यो ब्रह्मा ब्रह्मण उंज्जहार प्राणैः शिरः कृत्तिवासाः पिनाकी। ईशानो देवः स न आयुर्दधातु तस्मै जुहोमि हविषां घृतेन॥1॥ विभ्राजमानः सरिंरस्य मध्याद्रोचमानो घर्मरुचिंर्य आगात्। स मृत्युपाश्चानपनुंद्य घोरानिहायुषेणो घृतमंत्तु देवः॥2॥ ब्रह्मज्योतिर्ब्रह्मपत्नीषु गर्भं यमादधात् पुरुरूपं जयन्तम्। सुवर्णरम्भग्रहमंकमर्च्यं तमायुषे वर्धयामों घृतेन॥॥ श्रियं लक्ष्मीमौबलामंम्बिकां गां षष्ठीं च यामिन्द्रसेनैंत्युदाहुः। तां विद्यां ब्रह्मयोनि ५ सरूपामिहायुषे तर्पयामों घृतेन॥४॥ दाक्षायण्यः सर्वयोन्यः स योन्यः सहस्रशो विश्वरूपाः। ससूनवः सपतयः सयूथ्या आयुषेणो घृतमिदं जुषन्ताम्॥॥॥ दिव्या गणा बहुरूपाः पुराणा आयुश्छिदो नः प्रमध्नंन्तु वीरान्। तेभ्यो जुहोमि बहुर्धा घृतेन मा नः प्रजा॰ रीरिषो मौत वीरान्॥॥ एकः पुरस्तादा इदंं बभूव यतो बभूव भुवनंस्य गोपाः। यमप्येति भुवनः साम्पराये स नो हविर्घृतमिहायुषैत्तु देवः॥७॥ वसून् रुद्रानादित्यान् मरुतोऽथ साध्यान् ऋभून् यक्षान् गन्धर्वाङ्श्च पितृ इश्च विश्वान्। भृगून् सर्पाङ्श्राङ्गिरसोऽथ सर्वान् घृत॰ हुबा स्वायुष्या महयांम श्रश्वत्॥॥

विष्णो बं नो अन्तमः शर्म यच्छ सहन्य।

प्रतेधारां मधुश्रुत उथ्मं दुह्रते अक्षितम्॥ ॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः॥

आयुंधे विश्वतों दधद्यम्गिवींण्यः। पुनंस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मर् सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने ह्विषों जुषाणो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीबा मधु चार् गर्व्यं पितेवं पुत्रम्भिरक्षतादिमम्।

॥नवग्रहसूक्तम्॥

आ सत्येन रजंसा वर्तमानो निवेश्वयंत्रमृतं मर्त्यं च। हिर्ण्ययंन सिवता रथेनाऽदेवो यांति भवंना विपश्यन्। अग्निं दूतं वृंणीमहे होतांरं विश्ववंदसम्। अस्य यज्ञस्यं सुऋतुम्॥ येषामीश्चं पशुपितः पशूनां चतुंष्पदामुत चं द्विपदांम्। निष्क्रीतोऽयं यज्ञियं भागमंतु रायस्पोषा यजंमानस्य सन्तु॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सिहताय आदित्याय नमः॥1॥

अग्निर्मूर्द्धा दिवः क्कुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रेसि जिन्वति। स्योना पृथिवि भवांऽनृक्षरा निवेशंनी। यच्छांनः श्वर्म सप्रथाः। क्षेत्रंस्य पतिंना वयर हिते नेव जयामिस। गामश्वं पोषिय्व्वा स नो मृडाती्दश्रे॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय अङ्गारकाय नमः॥2॥

प्रवः शुक्रायं भानवे भरध्व ह्व्यं मृतिं चाग्नये सुपूतम्॥ यो दैव्यांनि मानुषा जनू इप्यत्तर्विश्वांनि विद्या ना जिगांति॥ इन्द्राणीमासु नारिषु सुपत्नीमहमंत्रवम्। न ह्यस्या अप्रश्चन जरसा मर्रते पतिः॥ इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवांमहे जनैभ्यः। अस्माकंमस्तु केवंलः॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शुक्राय नमः॥॥॥

आप्यांयस्व समेतु ते विश्वतः सोम् वृष्णियम्। भवा वार्जस्य सङ्ग्थे॥ अप्सु मे सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वांनि भेषजा। अग्निं चं विश्वर्षाम्भुवमापश्च विश्वभेषजीः। गौरी मिमाय सिल्लानि तक्षत्येकंपदी द्विपदी सा चतुंष्पदी। अष्टापदी नवंपदी बभूवुषीं सहस्रांक्षरा परमे व्योमन्।

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय सोमाय नमः॥४॥

उद्बंध्यस्वाग्ने प्रतिंजागृह्येनमिष्टापूर्ते स॰सृंजेथाम्यं चं। पुनः कृण्वङ्स्बां पितरं

युवानमन्वाता रेसी बियि तन्तुं मेतम्॥ इदं विष्णुर्विचंक्रमे त्रेधा निदंधे पुदम्। समूं ढमस्यपा र सुरे॥ विष्णों र्राटंमिस् विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रप्लेस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णों ध्रुवमंसि वेष्णवमंसि विष्णंवे बा। अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बुधाय नमः॥ ॥

बृहंस्पते अतियद्यों अहाँद्विमद्विभाति ऋतुंमञ्जनेषु। यद्दीदयच्छवंसर्तप्रजात तद्स्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ इन्द्रंमरु इह पाहि सोमं यथां श्रार्याते अपिंबः सुतस्यं। तव प्रणीती तवं श्रूरश्चमंत्राविवासित्त क्वयः सुयज्ञाः॥ ब्रह्मंजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचो वेन आवः। सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बृहस्पतये नमः॥॥॥

शं नों देवीरिभष्टंय आपों भवन्तु पीतर्यें। शंयोरिभस्रंवन्तु नः॥ प्रजांपते न बदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव। यत्कांमास्ते जुहुमस्तन्नों अस्तु वयः स्याम पतंयो रयीणाम्। इमं यमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आबा मन्नाः कविश्वस्ता वहन्बेना रांजन् ह्विषां मादयस्त्व॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय श्वनैश्वराय नमः॥ ॥

कयां निश्चित्र आभुंवदूती सदावृधः सखाँ। कया श्राचिष्ठया वृता। आऽयङ्गोः पृश्णिरक्रमीदसंनन्मातरं पुनः। पितरं च प्रयन्त्सुवः। यत्तं देवी निर्ऋतिराबबन्ध दामं ग्रीवास्वविचर्त्यम्। इदं ते तिद्वष्याम्यायुंषो न मध्यादथांजीवः पितुमंद्धि प्रमुंक्तः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सिहताय राहवे नमः॥॥

केतुं कृण्वन्नेकेतवे पेशों मर्या अपेशसैं। समुषद्भिरजायथाः॥ ब्रह्मा देवानां पदवीः केवीनामृषिर्विप्राणां मिह्षो मृगाणांम्। श्येनो गृध्राणाः स्विधितिर्वनानाः सोमः पवित्रमत्येति रेभन्। (ऋक्) सिचेत्र चित्रं चितयन् तमस्मे चित्रंक्षत्र चित्रतंमं वयोधाम्। चन्द्रं रियं पुरुवीर बृहत्तं चन्द्रंचन्द्राभिर्गृणते युवस्व॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सिहताय केतवे नमः॥॥

॥ॐ आदित्यादि नवग्रहदेवंताभ्यो नमो नमः॥

॥ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः॥

॥नक्षत्रसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणे अष्टकम् -- 3/प्रश्नः -- 1) (तैत्तिरीय सीहताया कण्डिम् -- 3/प्रपाठकः -- 5/अनुवाकः --1)

अग्निर्नः पातु कृत्तिंकाः। नक्षेत्रं देविमिन्द्रियम्। इदमांसां विचक्षणम्। ह्विरासं जुहोतन। यस्य भान्तिं रूष्मयो यस्यं कृतवः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वां। सकृत्तिंकाभिरभिसंवसांनः। अग्निर्नो देवः सुविते दंधातु॥॥

प्रजापंते रोहिणी वेतु पत्नीं। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभानः। सा नी यज्ञस्यं सुविते देधातु। यथा जीवेम श्वरदः सवीराः। रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना। प्रजापंति हिवषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्॥ ॥ सोमो राजां मृगशीर्षेण आगन्नं। श्विवं नक्षेत्रं प्रियमंस्य धामं। आप्यायंमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजंमाने दधातु। यत्ते नक्षेत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय॰ राजन् प्रियतंमं प्रियाणांम्। तस्में ते सोम ह्विषां विधेम। शं नं एधि द्विपदे शं चतुंष्पदे॥ ॥

आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठां देवानां पितरिष्ट्रियानांम्। नक्षंत्रमस्य हिविषां विधेम। मा नः प्रजा॰ रीरिष्नमोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परिणो वृणक्तु। आर्द्रा नक्षंत्रं जुषता॰ हिवर्नः। प्रमुश्रमानौ दुरितानि विश्वाः। अपाघश्र॰ सन्नुदतामरांतिम्॥४॥

पुनंनी देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनंवसू नः पुनरेतां यज्ञम्। पुनंनी देवा अभियंनु सर्वे। पुनं पुनर्वो हिवषां यजामः। एवा न देव्यदितिरनर्वा। विश्वस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनंवसू हिवषां वर्धयंन्ती। प्रियं देवानामप्येतु पार्थः॥॥

बृह्स्पतिः प्रथमं जायमानः। तिष्यं नक्षंत्रम्भि सम्बंभूव। श्रेष्ठो देवानां पृतंनासु जिष्णः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृह्स्पतिर्नः

परिपातु पृश्चात्। बाधेतां द्वेषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पतंयः स्याम॥६॥ इद॰ सर्पेभ्यो हिवरंस्तु जुष्टम्। आश्रेषा येषांमनुयन्ति चेतः। ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नः सर्पासो हवमार्गमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापि सर्पाः। ये दिवं देवीमनुंस्थरंन्ति। येषांमाश्रेषा अनुयन्ति कामम्। तेभ्यः सर्पेभ्यो मधुंमञ्जहोमि॥७॥ उपहूताः पितरो ये मघासुं। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमार्गमिष्ठाः। स्वधाभिर्यज्ञं प्रयंतं जुषन्ताम्। ये अग्निद्यधा येऽनिग्नद्यधाः। येऽमं लोकं पितरः क्षियन्ति। याङ्श्चं विद्यया॰ उं च न प्रविद्य। मघासुं य्ज॰ सुकृतं जुषन्ताम्॥॥॥

गवां पितः फल्गुंनीनामिस् बम्। तदंर्यमन् वरुणिमित्र चारुं। तं बां वयः संनितारः सनीनाम्। जीवा जीवंन्तमुप संविधेम। येनेमा विश्वा भुवंनािन सर्ञिता। यस्य देवा अनुसंयिन् चेतः। अर्यमा राजाऽजरस्तु विष्मान्। फल्गुंनीनामृष्भो रोरवीति॥॥

श्रेष्ठों देवानां भगवो भगासि। तत्वां विदुः फल्गुंनीस्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षत्रमुजर्णं सुवीर्यम्। गोमदश्वंवदुपसन्नुदेह। भगों ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगों देवीः फल्गुंनीराविवेश। भगस्येत्तं प्रसवं गमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥10॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययंन सुवृता रथंन। वहन् हस्तर् सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छंन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छं। हस्तः प्रयंच्छ बुमृतं वसीयः। दक्षिणेन प्रतिगृभ्णीम एनत्। दातारमदा संविता विदेय। यो नो हस्ताय प्रसुवाति यज्ञम्॥11॥

बष्टा नक्षंत्रम्भ्येति चित्राम्। सुभगं संसं युवति रोचंमानाम्। निवेश्वयंत्रमृतान्मर्त्याः श्रृष्ठा रूपाणि पिर्श्वन् भुवंनानि विश्वाः। तत्रस्बष्टा तदुं चित्रा विचेष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु महाम्। तत्रः प्रजां वीरवंती र सनोतु। गोभिनीं अश्वैः समनक्तु यज्ञम्॥12॥

वायुर्नक्षंत्रम्भ्यंति निष्टांम्। तिग्मशृंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। समीरयन् भुवंना मात्रिश्वां। अप द्वेषार्थसे नुदतामरातीः। तन्नो वायुस्तदु निष्टां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अस्तु महाम्। तन्नो देवासो अनुजानन्तु कामम्। यथा तरेम दुरितानि

विश्वा॥13॥

दूरम्समच्छत्रंवो यत्तु भीताः। तिदंन्द्राग्नी कृणुतां तिद्वर्णाखे। तन्नों देवा अनुंमदत्तु यज्ञम्। पृश्चात् पुरस्तादभंयं नो अस्तु। नक्षंत्राणामिधंपत्नी विद्यांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपो। विषूचः ज्ञत्त्रंनप्बाधंमानो। अप क्षुधं नुदतामरांतिम्॥ ॥ पूर्णा पृश्चादुत पूर्णा पुरस्तांत्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्यां देवा अधिसंवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मादयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवितः सजोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वा। उरुं दुहां यजमानाय यज्ञम्॥ । ॥

ऋखास्मं ह्व्यैर्नमंसोप्सर्वं। मित्रं देवं मित्रधेयंं नो अस्तु। अनूराधान् ह्विषां वर्धयंत्तः। श्रतं जीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षंत्रमुदंगात्पुरस्तात्। अनूराधा स् इति यद्वदंत्ति। तन्मित्र एति पिथिभिर्देवयानैः। हिरण्ययैर्वितंतर्त्तारक्षे॥ ॥ इन्द्रौ ज्येष्ठामनु नक्षंत्रमेति। यस्मिन् वृत्रं वृत्र तूर्यं ततारं। तस्मिन्वयम्मृतं दुहांनाः। क्षुधं तरेम् दुरितिं दुरिष्टिम्। पुरन्दरायं वृष्यभायं धृष्णवें। अषांढाय सहमानाय मीद्वेषे। इन्द्रांय ज्येष्ठा मधुमदुहांना। उक् कृणोतु यजमानाय लोकम्॥ ॥ मूलं प्रजां वीरवंतीं विदेय। परांच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिर्नक्षंत्रं पृश्चिः समक्तम्। अहर्भूयावजमानाय महाम्। अहर्नो अद्य सुविते देधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंत्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि। श्रिवं प्रजायें श्रिवमंस्तु महाम्॥ ॥

या दिव्या आपः पर्यसा सम्बभूवः। या अन्तिरेक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः श्रः स्योना भेवन्तु। याश्च कृप्या याश्चं नादाः समुद्रियाः। याश्चं वैश्वन्तीरुत प्रांस्चीर्याः। यासांमषाढा मधुं भृक्षयन्ति। ता न आपः श्चः स्योना भेवन्तु॥19॥

तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्। तन्नक्षंत्रं प्रथतां पृश्चभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजंमानाय कल्पताम्। शुभाः कृन्यां युवतयः सुपेशंसः। कृर्मकृतः सुकृतां

वीर्यावतीः। विश्वांन् देवान् ह्विषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काममुपंयान्तु युज्ञम्॥ यिस्मिन् ब्रह्माभ्यजंयत्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूंच सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमिनिजिद्विजित्यं। त्रियं दधाबहंणीयमानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सिन्नितेषाः तन्नो नक्षंत्रमिनिजिद्विचेष्टाम्। तिस्मिन्वयं पृतंनाः सन्नयेम। तन्नो देवासो अनुजानन्तु कामम्॥ 21॥

शृण्वित्तं श्रोणाममृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंशृणोमि वाचम्। महीं देवीं विष्णुंपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचीं मेना हिवषां यजामः। त्रेधा विष्णुं रुरुगायो विचंक्रमे। महीं दिवं पृथिवीमन्तरिक्षम्। तच्छ्रोणैतिश्रवं हुच्छमाना। पुण्य श्रोकं यजमानाय कृण्वती॥22॥

अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते यज्ञं पाँन्तु रजंसः प्रस्तांत्। संवत्सरीणममृतः स्वस्ति। यज्ञं नः पान्तु वसंवः पुरस्तांत्। दक्षिणतोऽभियन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविष्ठाम। मा नो अरांतिरघश्चरसाऽगन्नं॥23॥

क्षत्रस्य राजा वर्रणोऽधिराजः। नक्षत्राणाः श्वतिभेष्वसिष्ठः। तौ देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायः। श्वतः सहस्रां भेषजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रण उपयात्। तन्नो विश्वे अभि संयेन्त देवाः। तन्नो नक्षत्रः श्वतिभेषग्रुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजानि॥24॥ अज एकंपादुदंगात्पुरस्तात्। विश्वां भूतानि प्रति मोदंमानः। तस्यं देवाः प्रंस्वं यन्ति सर्वे। प्रोष्ठपदासो अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजमानः समिधा न उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहदगन्द्याम्। तः सूर्यं देवम्जमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे॥25॥

अहिं बुंधियः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठां देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्राँह्मणाः सोंमपाः सोम्यासः। प्रोष्ठपदासों अभिरंक्षित्ति सर्वें। च्बार् एकंमभि कर्म देवाः। प्रोष्ठपदा स् इति यान् वदंति। ते बुंधियं परिषद्यः स्तुवत्तः। अहिरं रक्षित्ति नमंसोपसद्यं॥26॥ पूषा रेवत्यन्वेति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यो। इमानि ह्व्या प्रयंता

जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां युज्ञम्। क्षुद्रान् पृशून् रक्षितु रेवतीं नः। गावीं नो अश्वार अन्वेतु पूषा। अन्नर् रक्षेन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर् सनुतां यजमानाय यज्ञम्॥ 27॥

तदिश्वनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिमिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षेत्र र ह्विषा यर्जन्तो। मध्वासम्पृक्तौ यर्जुषा समक्तो। यो देवानां भिषजौ हव्यवाहो। विश्वस्य दूतावमृतंस्य गोपो। तो नक्षेत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्॥ 28॥ अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगंवान् विचंष्टाम्। लोकस्य राजां महतो महान् हि। सुगं नः पन्थामभंयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षेत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नभयिश्वन्त देवाः। तदंस्य चित्र ह्विषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु॥ 29॥

निवेर्षानी सङ्गर्मनी वसूनां विश्वां रूपाणि वसूँन्यावेश्वयंन्ती। सहस्रपोष स्मुभगा रराणा सा न आगन्वर्चसा संविदाना॥ यत्तं देवा अदंधुर्भाग्धेयममावास्ये संवसंन्तो महि्बा। सा नो युज्ञं पिंपृहि विश्ववारे रुयिं नो धेहि सुभगे सुवीरम्॥ ॥

॥गणपत्यथर्वश्चीर्षोपनिषत्॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृण्यामं देवाः। भद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैस्तुष्टुवार संस्तनूभिः। व्यर्शम देवहितं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रंवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववंदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृहस्पतिंर्दधातु॥ ॐ शानिः शानिः शानिः॥ ॐ नमंस्ते गणपतये। बमेव प्रत्यक्षं तर्चमिस। बमेव केवलं कर्तांऽसि। बमेव केवलं धर्तांऽसि। बमेव केवलं हर्तांऽसि। बमेव सर्वं खिंबदं ब्रह्मासि। बं साक्षादात्मां ऽसि नित्यम्॥॥ ऋतं विष्म। संत्यं विष्म॥2॥ अवं बं माम्। अवं वक्तारम्। अवं श्रोतारम्। अवं दातारम्। अवं धातारम्। अवानूचानमंव शिष्यम्। अवं पश्चात्तात्। अवं पुरस्तात्। अवोत्तरात्तात्। अवं दक्षिणात्तात्। अवं चोर्ध्वात्तात्। अवाधरात्तात्। सर्वतो मां पाहि पाहि समन्तात्॥॥ बं वाङ्मयस्बं चिन्मयः। बमानन्दमयस्बं ब्रह्ममयः। बं सचिदानन्दाद्वितीयोऽसि। बं प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। बं ज्ञानमयो विज्ञानंमयोऽसि॥४॥ सर्वं जगदिदं बर्बो जायते। सर्वं जगदिदं बर्बस्तिष्ठति। सर्वं जगदिदं बिये लयमेष्यति। सर्वं जगदिदं बिये प्रत्येति। बं भूमिरापोऽनलोऽनिंलो नभः। बं चबारि वाक्परिमितां पदानि॥₅॥

बं गुणत्रंयातीतः। बम् अवस्थात्रंयातीतः। बं देहत्रंयातीतः। बं कालत्रंयातीतः। बं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम्। बं ब्रक्तित्रंयात्मकः। बां योगिनो ध्यायंन्ति नित्यम्। बं ब्रह्मा बं विष्णुस्बं रुद्रस्बमिन्द्रस्बमग्निस्बं वायुस्बं सूर्यस्बं चन्द्रमास्बं ब्रह्म भूर्भवः सुवरोम्॥६॥ गुणादिं पूर्वमुद्यार्थं वर्णादिं तंदनन्तरम्। अनुस्वारः पंरतरः। अर्धेन्दुलसितम्। तारंण ऋद्मम्। एतत्तव मनुस्बरूपम्। गकारः पूर्वरूपम्। अकारो मध्यंमरूपम्। अनुस्वारश्चौत्त्यरूपम्। बिन्दुरुत्तंररूपम्। नादं सन्धानम्। सर्श्हंता सन्धिः। सैषा गणेंब्वविद्या। गणंक ऋषिः। निचृद्गायंत्रीच्छन्दः। श्रीमहागणपतिदेवता। ॐ गं गणपतये नमः॥७॥

> पुकद्त्तायं विद्यहं वऋतुण्डायं धीमहि। तन्नों दत्ती प्रचोदयाँत्॥॥

पुकदत्तं चंतुर्ह्स्तं पाश्चमंङ्कृश्वधारिणम्
रदं च वरंदं ह्स्तैर्बिभ्राणं मूंषकध्वजम् ।
रक्तं लम्बोदंरं श्रूर्पकर्णकं रंक्तवाससम् ॥₁॥
रक्तंगन्धानुंतिप्ताङ्गं रक्तपुष्पेः सुपूजितम्
भक्तांनुकम्पिनं देवं ज्ञगत्कारणमच्युंतम्
आविर्भूतं चं सृष्ट्रादौ प्रकृतः पुरुषात्परम् ।
एवं ध्यायितं यो नित्यं स योगी योगिनां वरः ।

नमो व्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्ते अस्तु लम्बोदरायैकदत्ताय विव्रविनाशिने शिवस्ताय श्रीवरदमूर्तये नमो नमः॥10॥ एतदथर्वशीर्षं योऽधीते। स ब्रह्मभूयायं कल्पते। स सर्वविव्रैर्नं बाध्यते। स सर्वतः सुखंमेधते। स पश्चमहापापात् प्रमुच्यते।

सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाश्यति। प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाश्यति। सायं प्रातः प्रयुआनो अपापो भ्वति। सर्वत्राधीयानोऽपविघ्नो भवति। धर्मार्थकाममोक्षं च विन्दति। इदमथर्वशीर्षमशिष्यायं न देयम्। यो यदि मोहाद्दास्यति स पापीयान् भवति।

सहस्रावर्तनाद्यं यं काममधीते तं तमनेनं साधयेत्॥11॥

अनेन गणपितमभिषिश्चित स वाग्मी भवृति। चतुर्थ्यामनश्चन् जपित स विद्यांवान् भविति। इत्यथर्वणवाक्यम्। ब्रह्माद्यावरणं विद्यान्न बिभेति कदांचनेति॥12॥ यो दूर्वाङ्करैर्यजित स वैश्रवणोपमो भविति। यो लाजेर्यजित स यशोवान् भविति स मेधांवान् भविति।

यो मोदकसहस्रेण यजित स वाञ्छितफलमंवाप्नोति। यः साज्यसमिद्भिर्यजिति स सर्वं लभते स सर्वं लभते॥13॥

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग्ग्रांहियुत्वा। सूर्यवर्चस्वीं भवति। सूर्यग्रहे महानद्यां प्रतिमासिन्नधौ वा जस्वा सिद्धमन्त्रों भवति। महाविन्नात् प्रमुच्यते। महादोषात् प्रमुच्यते। महापापात् प्रमुच्यते। महाप्रत्यवायात् प्रमुच्यते। स सर्वविद्भवति स सर्वविद्भवति। य एवं वेद। इत्युपनिषत्॥॥

सह नांववत्। सह नौ भुनक्तः। सह वीर्यं करवावहै। तेजिस्तिनाऽवधीतमस्तु मा विद्विषावहै॥ ॐ शान्तिः शान्तिः॥

॥मृत्युअयहोम-मन्नाः॥

अपैतु मृत्युरमृतं न आगंन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पर्णं वनस्पतेंरिवाभिनः श्रीयता रियः स च तान्नः श्रचीपतिः॥॥ परंं मृत्यो अनु परेंहि पन्थां यस्ते स्व इतंरो देवयानांत्। चक्षुंष्मते शृण्वते तें ब्रवीमि मा नं प्रजार रीरिषो मोत वीरान्॥2॥ वातं प्राणं मनसाऽन्वा रंभामहे प्रजापितं यो भुवनस्य गोपाः। स नो मृत्योस्त्रायतां पाब १ हंसो ज्योग्रीवा ज्रामंशीमहि॥॥ अमुत्र भूयादध यदामस्य बृहंस्पते अभिश्रंस्तेरम्ंशः। प्रत्यौहतामिश्वनां मृत्युमंस्माद्देवानांमग्ने भिषजा श्राचीभिः॥४॥ हरिश् हरंन्तमनुयन्ति देवा विश्वस्येशानं वृषभं मंतीनाम्। ब्रह्म सर्रूपमनुमेदमागादयनं मा विवंधीर्विक्रमस्व॥॥ शक्केरियमिंधान उभौ लोकौ संनेमहम्। उभयौर्लोकयोर्-ऋध्वाऽति मृत्युं तराम्यहम्॥॥ मा छिंदो मृत्यो मा वंधीर्मा मे बलं विवृहो मा प्रमोंषीः। प्रजां मा में रीरिष आयुरुग नृचक्षंसं बा हविषां विधेम॥ ॥ मा नों महात्तंमुत मा नों अर्भकं मा न उक्षंत्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितो वंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥॥ प्रजांपते न बदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव। यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयः स्याम पत्तेयो रयीणाम्॥10॥

यतं इन्द्र भयामहे ततों नो अभयं कृधि। मघंवन्छग्धि तव तन्नं ऊतये विद्विषो विमृधों जिहि॥11॥ स्वस्तिदा विशस्पतिंवृत्रहा विमृधों वशी। वृषेन्द्रः पुर एंतु नः स्वस्तिदा अंभयङ्करः॥12॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धि पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बर्म्धनानमृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥13॥ अपंमृत्युमपक्षुधम्। अपेतः श्रपथं जहि। अर्था नो अग्न आवंह। रायस्पोष ५ सहस्रिणम्॥14॥ ये ते सहस्रमयुतं पाशाः। मृत्यो मर्त्याय हत्त्वे। तान् यज्ञस्यं माययाँ। सर्वानवंयजामहे॥15॥ जातवंदसे सुनवाम सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदः। स नं पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धं दुरिताऽत्युग्निः॥16॥ भूर्भुवः स्वं। ओजो बलम्। ब्रह्मं क्षत्रम्। यशों महत्। सत्यं तपो नामं। रूपममृतम्। चक्षुः श्रोत्रम्। मन आयुः। विश्वं यशों महः। समं तपो हरो भाः। -जातवेंदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसिं। श्रं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्।

ऊर्जं पुष्टिं ददंदभ्यावंवृत्स्व॥17॥ मृत्युर्नश्यबायुर्वर्धतां भूः। मृत्युर्नश्यबायुर्वर्धतां भ्वः। मृत्युर्नश्यबायुर्वर्धताः सुवः। मृत्युर्नेश्यबायुर्वर्धतां भूभुवः सुवः। मृत्युर्नश्यबायुर्वर्धताम्॥

॥ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः श्रान्तिः॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् - 4/प्रपाठकः - 3/अनुवाकः - 15) हरिष्ट् हर्रन्तमनुयन्ति देवाः। विश्वस्येशानं वृष्भं मतीनाम्। ब्रह्म सर्रपमनुमेदमागात्। अयनं मा विवंधीर्विक्रमस्व। मा छिंदो मृत्यो मा वंधीः। मा में बलं विवृहों मा प्रमोषीः। प्रजां मां में रीरिष आयुंरुग्र। नृचक्षेंसं बा हविषां विधेम। सद्यश्चंकमानायं। प्रवेपानायं मृत्यवे॥॥ प्रास्मा आर्बा अशृष्वन्। कार्मनाजनयन्पुनः। कार्मन मे काम आगाँत्। हृदंयाद्भृदंयं मृत्योः। यदमीषांमदः प्रियम्। तदैतूपमामभि। परंं मृत्यो अनु परंहि पर्शाम्। यस्ते स्व इतंरो देवयानात्। चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि। मा नः प्रजार रीरिषो मोत वीरान्। प्र पूर्व्यं मनसा वन्दंमानः। नार्धमानो वृषभं चर्षणीनाम्। यः प्रजानांमेकराण्मानुषीणाम्। मृत्युं यंजे प्रथमजामृतस्यं॥2॥

॥महान्यासः॥

॥पश्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पश्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्॥

ओङ्कारमन्त्रसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः । कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः ॥1॥

नमंस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त इषंवे नमः। नमंस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा शंर्व्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥

(एआश्ट्)

कं खं गं घं ङं। यरलवश्रषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

महादेवं महात्मानं महापातकनाश्चनम् । महापापहरं वन्दे मकाराय नमो नमः ॥2॥

अपैतु मृत्युर्मृतं न आगंन्वेवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पूर्णं वनस्पतेरिवाभिनः शीयता र्यायः स चं तान्नः श्रचीपतिः।

चं छं जं झं ञं। यरलवश्रषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः।

शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम् । शिवमेकं परं वन्दे शिकाराय नमो नमः ॥3॥

ॐ। निधंनपतये नमः। निधंनपतात्तिकाय नमः। ऊर्ध्वाय नमः। ऊर्ध्वातिङ्गाय नमः। हिरण्याय नमः। हिरण्यातिङ्गाय नमः। सुवर्णाय नमः। सुवर्णातिङ्गाय नमः। दिव्यातिङ्गाय नमः। भवाय नमः। भवितिङ्गाय नमः। धार्वाय नमः। धार्वातिङ्गाय नमः। धार्वातिङ्गाय नमः। धार्वातिङ्गाय नमः। उवलाय नमः। उवलातिङ्गाय नमः। आत्माय नमः। आत्माय नमः। आत्मातिङ्गाय नमः। परमाय नमः। परमातिङ्गाय नमः। एतत्सोमस्यं सूर्यस्य सर्वातिङ्गं स्थापयित पाणिमन्त्रं पिवृत्रम्।

(Wएश्ट्)

टं ठं डं ढं णं। यरलवश्रषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गरुद्राय नमः।

वाहनं वृषभो यस्य वासुिकः कण्ठभूषणम् । वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः ॥४॥

यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु॥

(णोRट्ः)

तं थं दं धं नं। यरलवश्रषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम् । यि्हङ्गं पूजयेन्नित्यं यकाराय नमो नमः ॥॥॥

प्राणानां ग्रन्थिरिस रुद्रो मां विश्वान्तकः। तेनान्नेनांप्यायुस्त्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि।

(ऊफ्WआRङ्ग)

पं फं बं भं मं। यरलवश्रषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥पश्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पश्चमुखप्रार्थना-सहितम्॥

तत्पुरंषाय विद्यहें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

*

संवर्ताग्नि-तिटत्प्रदीप्त-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणम् गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम् । अर्धेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्घोदकम् वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं श्रूलिनः ॥1॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। एउन्हर

अघोरैंभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः । सर्वेभ्यः सर्वश्रवेंभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥2॥

*

कालाभ्रभ्रमराञ्जन-दातिनिमं व्यावृत्तपिङ्गेक्षणम् कर्णोद्धासित-भोगिमस्तकमणि-प्रोद्धिन्नदंष्ट्राङ्कुरम् । सर्पप्रोतकपाल-श्रुक्तिश्चकल-व्याकीर्णताशेखरम् वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चाथर्वनादोदयम् ॥३॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (भोउन्ह)

स्योजातं प्रंपद्यामि स्योजाताय वै नमो नमः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नमः॥

*

प्रालेयाचलमिन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभम् भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् । विष्णु-ब्रह्म-मरुद्गणार्चितपदं ऋग्वेदनादोदयम् वन्देऽहं सकलं कलङ्करितं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम् ॥४॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। ०००००

वामदेवाय नमौं ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मुनोन्मनाय नमः॥

*

गौरं कुङ्कुमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलम् भूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम् । स्निग्धं बिम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतम् वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वक्तं हरस्योत्तरम् ॥ ॥ ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (णोतरः)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥

*

व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं षिट्नंशतत्ताधिकम् तस्मादुत्तर-तत्त्वमक्षरिमिति ध्येयं सदा योगिभिः । ओङ्कारादि समस्तमन्त्रजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परम् वन्दे पश्चममीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम् ॥ ॥ ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। उष्प्रभाषक्ष

॥केशादिपादात्त (प्रथमो) न्यासः॥

या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तमया गिरिशनाभिचांकशीहि॥ शिखाये नमः॥ (टून्ट्) अस्मिन् महत्यर्णवैंऽत्तरिक्षे भवा अधि। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ शिरसे नमः॥ (टोफ् ओF ृण्आइ) सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ ललाटाय नमः॥ (Fओत्रिएआइ)
ह्थसः श्रुंचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोणसत्। नृषद्वंरसर्ततसद्योंमसद्जा गोजा ऋतंजा अंद्रिजा ऋतं बृहत्॥ भूवोर्मध्याय नमः॥ (ंईइड्के ओF एYएभ्RओWण्) त्र्यंम्बकं यजामहे सुगिन्धं पुंष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बर्म्थनानमृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ नेत्राभ्यां न्मः॥ (ए४एक्) नमः सुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सरस्याय च नमों नादायं च वैश्वनायं च। कर्णाभ्यां नमः॥ (एआराज) मा नस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेष रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो नमसा विधेम ते॥ नासिकाये नमः॥ (णोशे) अवतत्य धनुस्बर सहंस्राक्ष श्रतेषुधे॥ निशीर्यं शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। म्खाय नमः॥ (मआछ) नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षेमाचराः।

तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ कण्ठाय नमः॥ (णेह्व) नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्षं रुद्रा उपंश्रिताः। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ नमस्ते अस्बायुंधायानांतताय धृष्णवैं। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ -बाह्म्यां नमः॥ (श्ओऊ हे Rश्) या तें हेतिमीं ढुष्टम हस्तें बभूवं ते धनुं। तयाऽस्मान् विश्वतस्बर्मयक्ष्मया परिञ्जुज॥ उपबाहुभ्यां नमः॥ (एळ्नोW टो WRईष्ट्) परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि बेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्रास्तनुष्व मीर्बस्तोकाय तनंयाय मृडय॥ मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRईक्ष्) ये तीर्थानि प्रचरंन्ति सृकावन्तो निषङ्गिणं। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ हस्ताभ्यां नमः॥ (जाण्ज्व) सबोजातं प्रंपबामि सबोजाताय वै नमो नमः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नमः॥ अङ्गराभ्यां नमः॥ (Rओह्र Rईण्य् Fईण्ये Rश् ओण् ट्ऊम्श्) वामदेवाय नर्मों ज्येष्ठाय नर्माः श्रेष्ठाय नर्मा रुद्राय नमः कालांय नमः कलेविकरणाय नमो बलेविकरणाय नमो बलाय नमो बलेप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मनोन्मनाय नमः॥ तर्जनीभ्यां नमः॥ (तओह एऊम् ओण् ईप्लेश हर्ड्यपेरिष) अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वश्रवेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ मध्यमाभ्यां नमः॥ (Rओळ् ट्ऊंग् ओण् ईइड्के Fईण्वेRश्)

तत्पुरुषाय विद्यहें महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ अनामिकाभ्यां नमः॥ (Rओळ र्ऊंश् ओण् Rईण्ण् Fईण्णेRश्) ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो मे अस्तु सदाशिवोम्॥ किनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (Rओळ ट्ः टं अंग् ओण् कीट्ढ्वे हर्डण्ये Rश्) नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतयेऽम्बिकापतय उमापतये पशुपतयें नमो नमः॥ करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥(ऋभ् फाळ्ंश् ओVएR ओणे आणोट्:एR, FRओण्ट् आण्ड् भाह्न्) नमों वः किरिकेभ्यों देवाना हदयेभ्यः॥ हृदयाय नमः 📗 (oyanRz) नमों गणेभ्यों गणपंतिभ्यश्च वो नमः॥ पृष्ठाय नमः॥ (भाष्क्ष) नमस्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमः॥ कक्षाभ्यां नमः॥ (आर फीट् टो W आई प्र) नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पत्ये नमः॥ पार्श्वाभ्यां नमः॥ (दृष्ण) विज्यं धनुं कपर्दिनो विश्वल्यो बार्णवार उत। अनेशनस्येषंव आभ्रस्य निषङ्गर्थः॥ जठराय नमः॥ हिर्ण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत्। सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां करमें देवायं हविषां विधेम॥ नाभ्ये नमः॥ ्षणएष्ळ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नं सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चर पिनांकं बिभ्रदा गहि॥ कट्ये नमः॥ (Wआईम्ट) ये भूतानामधिपतयो विश्विखासं कपर्दिनं। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ गृह्याय नमः॥ (ऊफ्फे Rएफ्Rओडूक्टी Vए ओ Rषाण्य)

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ अण्डाभ्यां नमः॥ (ळोWएR Rए्फ्Rओडूक्टीVए ओRघाण्ज्र) स शिरा जातवेदा अक्षरं परमं पदम्। वेदांना श्रारंसि माता आयुष्मत्तं करोतु माम्॥ अपानाय नमः॥ (आण्श) मा नों महात्तंमुत मा नों अर्भकं मा न उक्षंत्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ ऊरुभ्यां नमः॥ _(टःईप्श) एष ते रुद्रभागस्तं जुषस्व तेनावसेनं परो मूर्जवतोऽतीह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृतिंवासाः॥ जानुभ्यां नमः॥ (ब्रेएश) स॰सृष्टजिथ्सोमपा बांहुश्रध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्ता। बृहंस्पते परिंदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रार् अपबार्धमानः॥ जङ्घाभ्यां नमः॥ (ब्रेए टो आण्ळेश) विर्श्वं भूतं भूवंनं चित्रं बंहुधा जातं जायंमानं च यत्। सर्वो ह्यंष रुद्रस्तस्में रुद्राय नमों अस्तु॥ गूल्फाभ्यां नमः॥ (आण्ळेश) ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युधं। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ पादाभ्यां नमः॥ _(Fएएट्) अध्यंवोचदिधवक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ५ श्र सर्वो अम्भयन्सर्वोश्च यातुधान्यःं॥ कवचाय हुम्॥ (छ्Rओञ्च् आङ्Rओञ्च् छ्एम्ट् Wईट् टीफ्श् ओF Fईण्पेRश् टोऊङ्ईण् श्ओऊङ्केRश्) नमों बिल्मिनें च कविचेनं च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥ उपकवचाय हुम्॥ (Rएफेआट् ट्र आभो Vए आट् एळ्मो W ळे Vएळ्) नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषैं। अथो ये अस्य सर्बानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥

नेत्रत्रयाय वौषट्॥ (टोऊक् ईण्डेर, र्इंक्ड्रे, प्रईण्चे एक्षण्च्याक्ष्रभेष्ठ् रूए रूप्त्रण् एएक्ष्णे प्रमुश्च धन्वनस्त्वमुभयोगिर्तियोज्याम्। याश्च ते हस्त इषवः परा ता भगवो वप॥ अस्त्राय फट्॥ (आफ् ईण्डेरआण्ड र्इंक्ड्रे प्रईण्चे एक्ष्णे ओम प्रईप्ट र आण्ड् ओण् केन्ट् फाळ्) य एतावन्तश्च भूयार्थसश्च दिश्चो रुद्रा वितस्थिरे। तेषार्थ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मिस॥ इति दिग्बन्धः॥ (ल्णाफ् र्इंक्ड्रे आण्ड् रूज्म् अईट् क्रीक्कीण्च् श्रोऊण्ड् श्रेळ्म्)

॥मूर्धादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः॥

ॐ मूर्भे नमः। नं नासिकाय नमः। मों ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्ये नमः। यं पादाभ्यां नमः।

॥पादादिमूर्धान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः॥

सदोजातं प्रपदामि सदोजाताय वै नमो नमः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नमः॥ पादाभ्यां नमः॥ वामदेवाय नर्मों ज्येष्ठाय नर्माः श्रेष्ठाय नर्मा रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मनोन्मनाय नमः॥ ऊरुभ्यां नमः॥ अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वश्रवेभ्यो नमस्ते अस्त् रुद्ररूपेभ्यः॥ हृदयाय नमः॥ तत्पुरंषाय विद्यहें महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥ म्खाय नमः॥ ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्त् सदाशिवोम्॥ हंस हंस मूर्धे नमः॥

॥हंसगायत्री॥

अस्य श्री हंसगायत्री महामन्त्रस्य। अव्यक्त परब्रह्म ऋषिः। अव्यक्त गायत्री छन्दः। परमहंसो देवता॥ हंसां बीजम्। हंसीं शक्तिः। हंसूं कीलकम्॥ परमहंस-प्रसाद-सिद्धार्थे जपे विनियोगः॥ हंसां अङ्गष्ठाभ्यां नमः। हंसीं तर्जनीभ्यां नमः। हंसूं मध्यमाभ्यां नमः। हंसें अनामिकाभ्यां नमः। हंसों कनिष्ठिकाभ्यां नमः। हंसः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हंसां हृदयाय नमः। हंसीं शिरसे स्वाहा। हंस्रं शिखाये वषट्। हंसें कवचाय हुम्। हंसों नेत्रत्रयाय वौषट्। हंसः अस्त्राय फट्। भूभ्वस्स्वरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ध्यानम्॥

गमागमस्थं गमनादिश्रून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम् । पश्यामि ते सर्वजनात्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम् ॥1॥

> हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥ हंस हंसायं विद्यहं परमहंसायं धीमहि। तन्नों हंसः प्रचोदयाँत्॥

(एवं त्रिः)

हंस हंसेति यो ब्रूयाद्धंसो नाम सदाशिवः । एवं न्यासविधिं कृता ततः सम्पुटमारभेत् ॥2॥

॥दिक् सम्पुटन्यासः॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [ॐ] लं। त्रातार्मिन्द्रमिवतार्मिन्द्र हवेहवे सुहव् श्रूरमिन्द्रम्। हुवे नु शकं पुरुहृतिमन्द्र स्वस्ति नो मघवां धाबिन्द्रः॥ लं भूर्भुवः सुवं। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सञ्चित्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [इन्द्रः संरक्षत्॥] $\|_1\|$ ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [नं] रं। बन्नों अग्ने वर्रणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्ठाः। यजिष्ठो वहितमः शोशुंचानो विश्वा द्वेषा रेसि प्रमुंमुग्ध्यस्मत्॥ रं भूर्भुवः सुवं। अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतयेऽजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्नये नमः। अग्निः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [अग्निः संरक्षतु॥] $\|_2\|$ ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [मों] हं। सुगं नः पन्थामभेयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षेत्रे यम एति राजाँ। यस्मिन्नेनमभ्यषिश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र हिवषां यजाम॥ हं भूर्भ्वः स्वः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय स्राक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [यमः संरक्षत्॥] $\parallel_3\parallel$ ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [भं] षं। अस्निनमयंजमानिमच्छ स्तेनस्येत्यां तस्कंरस्यान्वेषि। अन्यमस्मदिंच्छ सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यमस्तु॥ षं भूर्भ्वः स्वः। निर्ऋतये खङ्गहस्ताय रक्षोधिपतये नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय

स्राक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। निर्ऋतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निर्ऋतये नमः। निर्ऋतिः सुप्रीतो वरदो भवत्॥ [निर्ऋतिः संरक्षतु॥] ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [गं] वं। तत्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमानस्तदा श्रांस्ते यजमानो हविर्भिः। अहंडमानो वरुणेह बोध्युरुं श्रन्स मा न आयुः प्रमोषीः॥ वं भूर्भुवः सुवं। वरुणाय पाश्चहस्ताय जलाधिपतये मकरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सञ्चित्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। पश्चिमदिग्भागे बाह्वोः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो वरदो भवत्॥ [वरुणः संरक्षतु॥] $\parallel_5\parallel$ ॐ भूर्भ्वः सुवरोम्। [वं] यं। आ नों नियुद्धिः श्वितनींभिरध्वरम्। सहस्रिणींभिरुपंयाहि यज्ञम्। वायों अस्मिन् हविषिं मादयस्व। यूयं पांत स्वस्तिभिः सदां नः॥ यं भूर्भुवः सुवः। वायवे साङ्क्षाध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये मृगवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सञ्चक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने यं वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वायुः संरक्षत्॥] $\|_{6}\|$ ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [तें] सं। वय सोम व्रते तवं। मनस्तनूषु बिभ्रंतः। प्रजावंनो अशीमहि॥ सं भूर्भुवः सुवं। सोमाय अमृतकलश्रहस्ताय नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सञ्चक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमायं नमः। सोमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [सोमः संरक्षतु॥] $\parallel_7\parallel$ ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [रुं] शं। (ऋक्) तमीशाँनं जगंतस्तस्थुषस्पतिम्। धियं जिन्वमवंसे हूमहे वयम्। पूषा नो यथा वेदंसामसंद्वधे रक्षिता पायुरदंब्धः स्वस्तये॥ शं भूर्भुवः सुवः। ईशानाय

साङ्गाय सायुधाय सञ्चक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। त्रिञ्चलहस्ताय भूताधिपतये वृषभवाहनायदिग्भागे ईञ्चान ञ्चं ईञ्चानाय नमः। ईञ्चानः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ईञ्चानः संरक्षतु॥]॥॥माभिस्थाने ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[द्रां] खं। (ऋक्) अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भर्रहृतौ स्जोषाः । यः श्रंसंते स्तुवते धार्यि पुज्र इन्द्रेज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥ खं भूर्भृवः सुवः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय स्थाक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। उर्ध्वदिग्भागे मूर्धिस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ब्रह्मा संरक्षतु॥]

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[यं] ह्रीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्ष्रा निवेशंनी। यच्छानः शर्म सप्रथाः॥

हीं भूर्भुवः सुवं। विष्णवे चऋहस्ताय नागाधिपतये गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सञ्चक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने हीं विष्णवे नमः। विष्णुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [विष्णुः संरक्षतु॥]

॥षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ अं। नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमः श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥ विभूरंसि प्रवाहंणो रोद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। श्रिखास्थाने रुद्राय नमः॥॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ आं। नर्मः श्रम्भवं च मयोभवं च नर्मः श्रङ्करायं च मयस्करायं च नर्मः श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥ विह्नंरिस हव्यवाहंनो रोद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ आं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। श्रिरस्थाने रुद्राय नमः॥2॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ इं। नमःं श्रम्भवं च मयोभवं च नमःं श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमःं श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥ श्रात्रोंऽसि प्रचेता रोद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ इं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। मूर्धिस्थाने रुद्राय नमः॥३॥

ॐ भूर्भुवस्सुवः।ॐ ईं। नमः श्रम्भवे च मयोभवे च नमः श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥ तुथोऽसि विश्ववेदा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ईं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। ललाटस्थाने रुद्राय नमः॥४॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ उं। नमःं श्रम्भवं च मयोभवं च नमःं श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमःं श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥
उश्रिगंसि कवी रौद्रेणानींकेन पाहि माँ उग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥
उं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। नेत्रयोः स्थाने रुद्राय नमः॥ऽ॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ ऊं। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्क्रायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥

- अङ्घारिरिस् बम्भारी रौद्रेणानींकेन पाहि माँ उग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ ऊं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। कर्णयोः स्थाने रुद्राय नमः॥६॥
- ॐ भूर्भुवस्मुवं।ॐ ऋं। नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमः श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥
- अवस्युरंसि दुवंस्वान् रोद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऋं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। मुखस्थाने रुद्राय नमः॥७॥
- ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ ऋं। नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमः श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥
- शुन्थ्यूरेंसि मार्जालीयो रौद्रेणानींकेन पाहि माँ ५ प्रे पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऋं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। कण्ठस्थाने रुद्राय नमः॥॥
- ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ लं। नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥
- सम्राडंसि कृशानू रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिश्सीः॥ लं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। बाह्वोः स्थाने रुद्राय नमः॥॥
- ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ ॡं। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥
- परिषद्योऽसि पर्वमानो रोद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ लूं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। हृदयस्थाने रुद्राय नमः॥10॥
- ॐ भूर्भुवस्सुवः।ॐ एं। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥
- प्रतक्वांऽसि नभंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ एं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। नाभिस्थाने रुद्राय नमः॥11॥
- ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ ऐं। नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्करायं च मयस्क्रायं च नमः श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥

असंम्मृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऐं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। कटिस्थाने रुद्राय नमः॥12॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ ॐ। नमं श्रम्भवं च मयोभवं च नमं श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमं श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥ ऋतधामाऽसि सुवंज्यीती रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॐ ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। ऊरुस्थाने रुद्राय नमः॥13॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ औं। नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमः श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥ ब्रह्मंज्योतिरिस सुवंधीमा रोद्रेणानीकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ औं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। जानुस्थाने रुद्राय नमः॥14॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ अं। नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्कारायं च मयस्करायं च नमः श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥ अजौऽस्येकपादौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। जङ्घास्थाने रुद्राय नमः॥15॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं।ॐ अः। नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्करायं च मयस्करायं च नमः श्रिवायं च श्रिवतंराय च॥ अहिरिस बुधियो रोद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अः ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। पादयोः स्थाने रुद्राय नमः॥16॥

ढगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति। ततो भूत-प्रेत-पिश्चाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-श्चाकिनी-डाकिनी-सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः। सर्वे ज्वलन्तं पृष्यन्तु। मां रक्षन्तु। यजमानं रक्षन्तु। सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु॥

॥गृह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः॥

मनो उयोतिंर्जुषतामाँज्यं विच्छिन्नं युज्ञं सिम्ममं देधातु।
या इष्टा उषसी निमुचंश्च ताः सन्दंधामि ह्विषां घृतेनं॥ गुह्याय नमः॥
अबींध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवाऽऽयतीमुषासम्।
यह्या इव प्रवयामुज्जिहांनाः प्रभानवः सिम्नते नाकमच्छं॥ नाभ्ये नमः॥
अग्निमूर्द्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम्।
अपार्श्व तिवा कंकुत्पतिः पृथिव्या अयम्।
अपार्श रेतार्श्व जिन्वति॥ हृदयाय नमः॥
॥
मूर्धानं दिवो अंरतिं पृथिव्या वैश्वान्रमृतायं जातम्ग्निम्।
कृविर सम्माज्मितिंथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥ कण्ठाय नमः॥
॥
मर्माणि ते वर्मिमिष्ठादयामि सोमंस्बा राजाऽमृतेनामिवंस्ताम्।
उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं बामनुं मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥
जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वान्रो यदि वा वैद्युतोऽसिं।
श्रं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पृष्टिं ददंदभ्यावंवृत्स्व॥ श्विरसे नमः॥
॥

॥आत्मरक्षा॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - 2/प्रश्नः - 3/अनुवाकः - 11)

ब्रह्मौत्मन्वदंभृजत। तदंकामयत। समात्मनां पद्येयेतिं।

आत्मन्नात्मन्नित्यामंन्नयत। तस्में दश्चमं हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स दश्चंहूतोऽभवत्। दर्श्वहूतो हु वै नामैषः। तं वा एतं दर्श्वहूत् सन्तम्। दर्शहोतेत्याचंक्षते परोक्षंण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामं त्वयत। तस्मैं सप्तमः हूतः प्रत्यंशृणोत्। स स्प्तहूतोऽभवत्। सप्तहूतो ह वै नामेषः। तं वा एतः सप्तहूतः सन्तम्। सप्तहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामंन्नयत। तस्में षष्ठश्हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स षड्ढूंतोऽभवत्। षड्ढूंतो ह् वै नामैषः। तं वा एतश् षड्ढूंतश् सत्तम्। षड्ढ्योतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामं स्वयत। तस्मैं पश्चमः हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स पर्श्वहूतोऽभवत्। पर्श्वहूतो ह् वै नामैषः। तं वा एतं पर्श्वहूतः सन्तम्। पर्श्वहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षेण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामं स्नयत। तस्मैं चतुर्थः हूतः प्रत्यंशृणोत्। स चतुर्ह्तोऽभवत्। चतुर्हृतो हु वै नामैषः। तं वा एतं चतुर्हृतः सन्तम्। चतुर्होतेत्याचंक्षते प्रोक्षेण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

तमंत्रवीत्। तं वे मे नेदिष्ठ हूतः प्रत्यंश्रोषीः। त्ययंनानाख्यातार् इतिं। तस्मान्नु हैना इश्वतं रहोतार् इत्याचंक्षते। तस्माच्छुश्रृषुः पुत्राणा हृद्यंतमः। नेदिष्ठो हृद्यंतमः। नेदिष्ठो हृद्यंतमः। नेदिष्ठो हृद्यंतमः। नेदिष्ठो हृद्यंतमः। नेदिष्ठो ब्रह्मणो भवति। य एवं वेदं। आत्मने नमः॥

॥शिवसङ्कल्पः॥

येनेदं भूतं भुवंनं भविष्यत् परिगृहीतम्मृतेन सर्वम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु ॥ ॥ येनं यज्ञस्तायते सप्तहोता

येन कर्माणि प्रचरेन्ति धीरा यतो वाचा मनंसा चारु यन्ति। यत्सम्मित्मनुंसंयन्तिं प्राणिनस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमंस्तु॥2॥

येन कर्मीण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदर्थेषु धीराः। यदंपूर्वं यक्षमनः प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥3॥

यत्प्रज्ञानंमुत चेतो धृतिश्च यञ्ज्योतिर्न्तरमृतं प्रजास्। यस्मान्न ऋते किं च न कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥४॥

सुषार्थिरश्वांनिव यन्मनुष्यांन्नेनीयतेऽभीश्वंभिर्वाजिनं इव। हत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ ॥

यस्मिनृचः साम् यजूर्षेषि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मिर्श्रश्चित्तर सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥॥॥

यदत्रं षष्ठं त्रिञ्चतर्रं सुवीरं यज्ञस्यं गुह्यं नवनावमाय्यम्। दर्जा पश्च त्रिर्ञतं यत्परं च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ ॥

यञ्जार्यतो दूरमुदैति दैवं तदुं सुप्तस्य तथैवैतिं। दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥॥

येनेदं विश्वं जर्गतो बुभूव ये देवापि महतो जातवंदाः। तदेवाग्निस्तर्मसो ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥॥

येन बौः पृथिवी चान्तिरक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिश्रम्म। येनेदं जग्रह्माप्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥10॥

ये मनो हृदंयं ये चं देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यर्श्मिः। ते श्रोत्रे चक्षुंषी स्थरनं

तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥11॥

अचिन्त्यं चाप्रमियं च व्यक्ताव्यक्तंपरं च यत् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु ॥12॥सूक्ष्मांत्सूक्ष्मतंरं ज्ञेयं

एकां च दृश शृतं चं सहस्रं चायुतं च नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यंर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तंश्च परार्धश्च तन्मे मनः श्चिवसंङ्कल्पमंस्तु॥13॥

ये पंश्च पृश्चाद्रश्च श्वतः सहस्रम्युतं न्यंर्बुदं च। ते अग्निवित्येष्टं कास्तः शरीरं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥14॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवेर्णं तमेसः परेस्तात्। यस्य योनिं परिपर्श्यन्ति धीरास्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥15॥

यस्येदं धीराः पुनित्तं कवया ब्रह्माणमेतं बा वृणत इन्दुम्। स्थावरं जङ्गमं द्यौरांकाञ्चं तन्मे मनः श्चिवसंङ्कल्पमंस्तु॥16॥

> परौत्परतंरं चैव यत्परौंचैव यत्परम् तन्मे मनः श्चिवसंङ्कल्पमंस्तु ॥17॥यत्परौत्परंतो ज्ञेयं

पराँत्परतंरो ब्रह्मा तृत्पराँत्पर्तो हंिरः तन्मे मनः श्विवसंङ्कल्पमंस्तु ॥18॥तृत्परांत्परंतोऽधीश्वस्

या वेंद्रादिषुं गायत्री सर्वव्यापी महेश्वंरी तन्मे मनः श्विवसंङ्कल्पमंस्तु ॥19॥ऋग्यजुः सामांथर्वैश्व यो वैं देवं महादेवं प्रणवंं पर्मेश्वरम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु ॥20॥यः सर्वे सर्ववेदैश्व

प्रयंतः प्रणंवोङ्कारं प्रणवं पुरुषोत्तंमम् तन्मे मनः श्विवसंङ्कल्पमंस्तु ॥21॥ओङ्कारं प्रणंवात्मानं

योऽसौ सर्वेषुं वेदेषु पठातै हाज इश्वंरः तन्मे मनः श्विवसंङ्कल्पमंस्तु ॥22॥अकायो निर्गुणो ह्यात्मा

गोभिर्जुष्टं धर्नेन ह्यायुंषा च बर्लेन च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु ॥23॥प्रजयां पृशुभिः पुष्कराक्षं

कैलांस्शिखरे रम्ये श्रङ्कारंस्य शिवालये तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु ॥24॥देवतास्तत्रं मोदन्ते

त्र्यंम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्तन्मे मनः श्विवसंङ्कल्पमंस्तु॥25॥

विश्वतंश्वक्षुरुतं विश्वतोंमुखो विश्वतोंहस्त उतं विश्वतंस्पात्। सम्बाहुभ्यां नमंति सम्पतंत्रेद्यावांपृथिवी जनयंन्देव एकस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥26॥

> चतुरों वेदानंधीयीत सर्वशांस्त्रम्यं विंदुः तन्मे मनं शिवसंङ्कल्पमंस्तु

॥ 27 ॥ इतिहासपुंराणानां

मा नों महात्तंमुत मा नों अर्भकं मा न उक्षंत्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तन्वों रुद्र रीरिषस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥28॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥29॥ ऋतः सत्यं पेरं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गेलम्। ऊर्ध्वरतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो -नमस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥30॥ कद्रद्राय प्रचेतसे मीढुष्टंमाय तव्यंसे। वो चेम श्रनंम हदे। सर्वो ह्यंष रुद्रस्तस्में रुद्राय नमो अस्तु तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥31॥ ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचो वेन आवः। सबुधियां उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥32॥ यः प्राणतो निमिषतो महिबैक इद्राजा जगतो बभूवं। य ईशें अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मैं देवायं हिवषां विधेम तन्मे मनं शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ 33॥ य आंत्मदा बंलदा यस्य विश्वं उपासंते प्रश्चिषं यस्यं देवाः। यस्यं छायाऽमृतं यस्यं मृत्युः कस्में देवायं हविषां विधेम तन्मे मनं शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥34॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥35॥ गन्धद्वारां दुंराधर्षां नित्यपुंष्टां करीषिणींम्। ईश्वरी ५ सर्वभूतानां

तामिहोपंह्वये त्रियं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ 36॥ य इद॰ शिवंसङ्कल्प॰ सदा ध्यायंन्ति ब्राह्मंणाः। ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ हृदयाय नमः॥

॥पुरुषसूक्तम्॥

ॐ सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्ता। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ पुरुष पुवेद॰ सर्वम्। यद्भृतं यद्य भव्यम्। उतामृत्तत्वस्येशांनः। यदन्नेनातिरोहंति॥ पुतावांनस्य मिहमा। अतो ज्यायाः श्रृष्ट पूरुषः। पादौंऽस्य विश्वां भूतानि। त्रिपादंस्यामृतं दिवि॥ त्रिपाद्र्ध्व उदैत्पुरुषः। पादौंऽस्यहाऽऽभवात्पुनः। ततो विश्वङ्क्ष्यंक्रामत्। साश्चनानश्चने अभि॥ तस्मौद्विराङंजायत। विराजो अधि पूरुषः। स जातो अत्यंरिच्यत। पृश्वाद्भृमिमथो पुरः॥

यत्पुरुषेण हिवणां। देवा यज्ञमतंन्वत। वसत्तो अस्यासीदाज्यम्। ग्रीष्म इधाः श्चरद्धविः॥ सप्तास्यऽऽसन्परिधयः। त्रिः सप्त सिमधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तेन्वानाः। अबंधन्पुरुषं पृश्चम्॥ तं यज्ञं बर्हिषि प्रोक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः। तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहृतः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पृश्चर्स्ताःश्चेके वायव्यान्। आरण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहृतः। ऋचः सामानि जिज्ञिरे। छन्दाःसी जिज्ञिरे तस्मात्।

यजुस्तस्मांदजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोभ्यादंतः। गावों ह जिज्ञेरे तस्मांत्। तस्मांज्ञाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यंदधः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमंस्य को बाहू। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौऽस्य मुखंमासीत्। बाहू राजन्यः कृतः।

ऊरू तदंस्य यहैश्यः। पुद्धाः श्रूद्रो अंजायत॥ चन्द्रमा मनंसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। श्रीष्णी द्योः समंवर्तत। पुद्धां भूमिर्दिशः श्रोत्रात। तथां लोकाः अंकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंणं तमंसुस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः। नामानि कृत्वाऽभिवदन् यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुदाजहारं। श्रूत्रः प्रविद्वान्प्रदिश्चश्चतंसः। तमेवं विद्वानुमृतं इह भवति। नान्यः पन्था अयनाय विद्यते॥

युज्ञेन युज्ञम्यजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते ह् नाकं महिमानः सचने। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ श्रिरसे स्वाहा॥

॥उत्तरनारायणम्॥

अद्भः सम्भूतः पृथिव्ये रसाँ । विश्वकर्मणः समवर्ततार्धि। तस्य बष्टां विद्धंदूपमेति। तत्पुरुंषस्य विश्वमाजानम्ये॥ वेदाहमेतं पुरुंषं महात्तम्। आदित्यवंणं तमंसः परंस्तात्। तमेवं विद्वानमृतं इह भविति। नान्यः पन्थां विद्वातेयंऽनाय॥ प्रजापंतिश्चरित् गर्भे अत्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानित् योनिम्। मरीचीनां पदिमेच्छित्ति वेधसः॥ यो देवेभ्य आतपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंत्तः। देवा अग्रे तदंब्रुवन्। यस्बेवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा अस्न वर्षो॥ हीश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्यौ। अहोरात्रे पार्श्व। नक्षत्राणि रूपम्। अश्वनो व्यात्तम्। इष्टं मंनिषाण। अमुं मंनिषाण। सर्वं मनिषाण॥ श्विचाये वषट्॥

॥अप्रतिरथम्॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - 4/प्रश्नः - 6/अनुवाकः - 4)

आशुः शिशांनो वृष्मो न युध्मो घंनाघनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्। सङ्कन्दंनोऽनिमिष एंकवीरः श्वतं सेनां अजयत् साकिमन्द्रः। सङ्कन्दंनेनानिमिषेणं जिष्णुनां युत्कारेणं दुश्चवनेनं धृष्णुनां। तिदन्द्रंण जयत् तत्संहध्वं युधो नर् इषुंहस्तेन वृष्णां। स इषुंहस्तेः सिनंषिङ्गिभिवंशी सङ्स्रष्टा स युध इन्द्रो गणेनं। स्रम्ष्ट्रजिथ्सोम्पा बांहुश्रध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्तां।

बृहंस्पते परि दीया रथेन रक्षोहाऽमित्रार् अपुबाधमानः। प्रभुञ्जन्सेनाः प्रमुणो युधा जयंत्रस्माकंमेध्यविता रथांनाम्। गोत्रभिदं गोविदं वर्ज्ञंबाहुं जयंत्तमर्ज्ञं प्रमुणत्तमोर्ज्ञंसा। इमर् संजाता अने वीरयध्वमिन्द्रर्रं सखायोऽनु सर् रंभध्वम्। बलविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहस्तान् वाजी सहमान उग्रः। अभिवीरो अभिसंत्ता सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहसा गाहंमानोऽदायो वीरः श्रतमंन्युरिन्द्रः।

दुश्चवनः पृतनाषाडंयुध्यौऽस्माक् सेनां अवतु प्र युत्सु। इन्द्रं आसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः। देवसेनानांमभिभअतीनां जयंन्तीनां मुरुतों यन्त्वग्रै। इन्द्रंस्य वृष्णो वर्रणस्य राज्ञं आदित्यानां मुरुता शर्धं उग्रम्। महामनसां भुवनच्यवानां घोषों देवानां जयंतामुदंस्थात्। अस्माकृमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इर्षवस्ता जंयन्तु।

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्तस्मानं देवा अवता हवेषु। उद्धर्षय मघवन्नायंधान्युत् सर्वनां मामकानां महार्श्स। उद्घंत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयंतामेतु घोषः। उप प्रेत जयंता नरः स्थिरा वः सन्तु बाहवः। इन्द्रों वः श्वर्म यच्छन्तनाधृष्या यथाऽसंथ। अवसृष्टा परां पत् श्वरंत्ये ब्रह्मंसर्श्वता। गच्छामित्रान् प्रविश्च मैषां कं चनोच्छिषः। मर्माणि ते वर्मभिष्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवस्ताम्। उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयंन्तं त्वामनं मदन्तु देवाः।

यत्रं बाणाः सम्पतंन्ति कुमारा विश्विखा इंव। इन्द्रों नस्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥ कवचाय हुम्॥

॥प्रतिपूरुषम् (सं॰)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - 1/प्रश्नः - 8/अनुवाकः - 6)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपत्येक्मितिरिक्तं यावंन्तो गृह्याः स्मस्तेभ्यः कर्मकरं पश्चनार श्वर्मास्य श्रमं मे यच्छेकं एव रुद्रो न द्वितीयांय तस्थ आखुस्ते रुद्र पश्चस्तं जुषस्तेष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽम्बिकया तं जुषस्व भेषजं गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषजमर्था अस्मभ्यं भेषज्ञ सुभेषज्ञं यथाऽसंति। सुगं मेषायं मेष्यां अवाम्ब रुद्रमंदिमह्यवं देवं त्र्यम्बकम्। यथां नः श्रेयसः कर्द्यथां नो वस्यसः कर्द्यथां नः पश्चमतः कर्द्यथां नो व्यवसाययात्। त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्रभागस्तं जुषस्व तेनावसेनं परो मूर्जवतोऽतीह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृतिंवासाः॥

॥प्रतिपूरुषम् (ब्रा॰)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - 1/प्रश्नः - 6/अनुवाकः - 10)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपति। जाता एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकमितिरिक्तम्। जिन्छियमाणा एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकंकपाला भवन्ति। एकधैव रुद्रं निरवंदयते। नाभिघारयति। यदिभिघारयैत्। अन्तर्वचारिणर्थं रुद्रं कुर्यात्। एकोल्मुकेनं यन्ति।

तिष्ठ रुद्रस्य भाग्धेयम्। इमां दिशं यित्त। एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायांमेव दिशि रुद्रं निरवंदयते। रुद्रो वा अंपृश्कांया आहंत्ये नातिष्ठत। असौ ते पृश्चिरित निर्दिशेदां द्विष्यात्। यमेव द्वेष्टि। तमंस्मे पृश्चं निर्दिशित। यदि न द्विष्यात्। आखुस्ते पश्चिरिते ब्रूयात्।

न ग्राम्यान् पृश्न्न् हिनस्ति। न्ऽऽरण्यान्। चृतुष्प्थे जुंहोति। एष वा अंग्रीनां पश्चीशो नामं। अग्निवत्येव जुंहोति। मध्यमेन पूर्णनं जुहोति। सुग्धेषा। अथो खलुं। अनुमेनेव होत्व्यम्। अनुत एव रुद्रं निरवंदयते।

एष ते रुद्र भागः सह स्वस्राऽम्बिक्येत्यांह। श्रुरद्वा अस्याम्बिका स्वसां। तया वा एष हिनस्ति। यथ हिनस्ति। तयैवैनर्थ सह श्रमयित। भेषजं गव इत्यांह। यावंत्त एव ग्राम्याः पश्चवं। तेभ्यों भेषजं करोति। अवाम्ब रुद्रमदिम्हीत्यांह। आशिषमेवैतामाशांस्ते।

त्र्यंम्बकं यजामह् इत्यांह। मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतादिति वावेतदांह। उत्किरित्त। भगस्य लीफ्सत्ते। मूतं कृबाऽऽसंजित्ति। यथा जनं यतंऽवसं क्रोतिं। तादृगेव तत्। एष तं रुद्र भाग इत्यांह निरवंत्ये। अप्रतीक्षमायित्त। अपः परिषिश्चति। रुद्रस्यात्तर्हित्ये। प्र वा एतंस्माल्लोकाच्यंवत्ते। ये त्र्यम्बकृश्चरित्त। आदित्यं च्रं पुन्रत्य निर्वपति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठित्ति। नेत्रत्रयाय वौषट्॥

॥ भ्रातरुद्रीयम् (सं॰)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - 1/प्रश्नः - 3/अनुवाकः - 14)

बमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्ब शर्धी मारुतं पृक्ष ईिशिषे। बं वातेररुणैयीसि श्रङ्गयस्बं पूषा विधतः पांसि नु त्मना। आ वो राजानमध्वरस्यं रुद्रश् होतांरश् सत्ययजश् रोदंस्योः। अग्निं पुरा तंनियत्नोरचित्ताद्धिरंण्यरूपमवंसे कृणुध्वम्। अग्निर्होता नि षंसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरभावुं लोके। युवां कविः पुरुनिष्ठ ऋतावां धर्ता कृष्टीनामुत मध्यं इदः। साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्यं जिह्वामंविदाम गुह्याम्। स आयुराऽगांत्सुरभिर्वसांनो भद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य। अर्ऋन्ददग्निः स्तनयंत्रिव द्योः क्षामा रेरिहद्वीरुधं समअत्र। सद्यो जंज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यनः। बे वसूनि पुर्वणीक होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः। क्षामेंव विश्वा भुवनानि यस्मिन्स सौभंगानि दिधरे पावके। तुभ्यं ता अंङ्गिरस्तम विश्वाः सुक्षितयः पृथंक्। अग्ने कामाय येमिरे। अश्याम तं काममग्ने तवोत्यंश्याम रिये॰ रेयिवः सुवीरम्। अश्याम वाजंमिभ वाजयनोऽश्यामं बुम्नमंजराऽजरेने। श्रेष्ठं यविष्ठ भारताऽग्नै चुमन्तमा भंर। वसो पुरुस्पृह रे रियम्। स श्वितानस्तंन्यतू रोचनस्था अजरेभिर्नानंदद्भिर्यविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरूणि पृथून्यग्निरंनुयाति भर्वन्नं। आयुष्टे विश्वतो दधदयमग्निविरंण्यः। पुनस्ते प्राण आयिति परा यक्ष्मर् सुवामि ते। आयुर्दा अंग्रे हविषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीबा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रमभिरंक्षतादिमम्। तस्मैं ते प्रतिहर्यते जातंवेदो विचंर्षणे। अग्ने जनांमि सुष्टुतिम्। दिवस्परिं प्रथमं जंज्ञे अग्निरस्मद्वितीयं परि जातवंदाः। तृतीयंमप्सु नृमणा अजंस्रमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः। श्रुचिः पावक वन्द्योऽग्ने बृहद्विरोचसे। बं घृतेभिराहुतः। दृशानो रुका उर्व्या व्यंबौद्दर्मर्षमायुं श्रिये रुंचानः। अग्निरमृतों अभवद्वयोभिर्यदेनं बौरजनयत्सुरेताः। आ यदिषे नृपतिं तेज् आनुद्धचि रेतो निषिक्तं दौरभीकै।

अग्निः शर्धमनवद्यं युवानः स्वाधियं जनयत्सूदयं । स तेजीयसा मनसा बोतं उत शिक्ष स्वपत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्तः। अग्ने सहंनुमा भेर द्युम्नस्यं प्रासहां रियम्।

विश्वा यश्चर्षणीर्भ्यांसा वाजेषु सासहंत्।

तमंग्ने पृतना सहर् रियर सहस्त आ भर। बर हि सत्यो अद्भंतो दाता वाजंस्य गोमंतः। उक्षान्नांय वृष्णान्नांय सोमंपृष्ठाय वृष्णें। स्तोमैंविधेमाग्नयें। वृद्या हि सूनो अस्यंद्यसद्वां चक्रे अग्निर्जनुषाऽज्माऽन्नम्। स बं नं ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेष्यन्तः।

अग्र आयूर्षि पवस् आ सुवोर्जिमिषं च नः। आरे बांधस्त दुच्छुनांम्। अग्रे पवस्त्र स्वपां अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोषर् रियं मिये।

अग्ने पावक रोचिषां मन्द्रयां देव जिह्नयां। आ देवान् वंक्षि यिक्षं च। स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवा इह्ऽऽवंह। उपं यज्ञ हिवश्चं नः। अग्निः श्रुचिं व्रततमः श्रुचिर्विप्रः श्रुचिः कविः। श्रुचीं रोचत् आहुंतः। उदंग्ने श्रुचंयस्तवं श्रुका भ्राजंन्त ईरते। तव ज्योती इंष्यर्चयः॥

॥श्चतरुद्रीयम् (ब्रा॰)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः - 2/अनुवाकः - 2)

बर्मग्ने रुद्रो असुंरो महो दिवः। ब॰ शर्धी मार्रतं पृक्ष ईशिषे। बं वातें ररुणेयां सि शङ्गयः। बं पूषा विंधतः पांसि नु त्मनां। देवां देवेषुं श्रयध्वम्। प्रथंमा द्वितीयेषु श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयध्वम्। तृतीयाश्चतुर्थेषुं श्रयध्वम्। चतुर्थाः पंश्रमेषुं श्रयध्वम्। पश्चमाः षष्ठेषुं श्रयध्वम्॥ षष्ठाः संप्तमेषुं श्रयध्वम्। सप्तमा अष्टमेषुं श्रयध्वम्। अष्टमा नंवमेषुं श्रयध्वम्। नवमा दंशमेषुं श्रयध्वम्। दशमा एंकादशेषुं श्रयध्वम्। एकादशा द्वांदशेषुं श्रयध्वम्। द्वादशास्त्रंयोदशेषुं श्रयध्वम्। त्रयोदशाश्चंतुर्दशेषुं श्रयध्वम्। चतुर्दशाः पंश्वदशेषुं श्रयध्वम्। पश्चदशाः षोडशेषुं श्रयध्वम्॥ षोड्याः संप्तद्योषुं श्रयध्वम्। सप्तद्या अष्टाद्योषुं श्रयध्वम्। अष्टाद्या एंकान्नविश्शेषुं श्रयध्वम्। एकान्नविश्शा विश्शेषुं श्रयध्वम्। विश्शा एंकविश्शेषुं श्रयध्वम्। एकविश्वा द्वांविश्वोषु श्रयध्वम्। द्वाविश्वास्त्रयोविश्वोषु श्रयध्वम्। त्रयोविश्वाश्चेतुर्विश्वोषुं श्रयध्वम्। चतुर्विश्वाः पंश्वविश्वोषुं श्रयध्वम्। पश्चविश्वाः षंड्विश्शेषुं श्रयध्वम्॥ षड्विश्वाः संप्तविश्वोषुं श्रयध्वम्। सप्तविश्वा अष्टाविश्वोषुं श्रयध्वम्। अष्टाविर्शा एंकान्नित्रशोषुं श्रयध्वम्। एकान्नित्रशास्त्रिरशोषुं श्रयध्वम्। तिश्वा एंकतिश्वोषुं श्रयध्वम्। एकतिश्वा द्वातिश्वोषुं श्रयध्वम्। द्वातिश्वास्त्रंयस्त्रिश्वोषुं श्रयध्वम्। देवांस्त्रिरेकादव्यास्त्रिस्त्रंयस्त्रिश्वाः। उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान उत्तरस्बानः। यत्काम इदं जुहोमि। तन्मे समृध्यताम्। वय इस्याम पत्यो रयीणाम्। भूर्भुवः स्वः स्वाहा॥

ॐ भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट्॥

॥पश्चाङ्गम्॥

ह्रसः श्रुंचिषद्वस्रं रत्तिश्चास्तां वेदिषदितिथिर्दुरोणसत्।
नृषद्वं रसदंतसद्धोमसद्भा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥
प्रतिद्वष्णुं स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः।
यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियित्त भुवनानि विश्वा॥
व्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पृष्टिवर्धनम्।
उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥
तत्संवितुर्वृणीमहे। वयं देवस्य भोजनम्।
श्रेष्ठर्रं सर्वधातमम्। तुरं भगस्य धीमहि॥
विष्णुर्योनिं कल्पयतु। बष्टां रूपाणि पिश्चतु।
आसिंश्चतु प्रजापतिः। धाता गर्भं दधातु ते॥

88

॥अष्टाङ्ग-नमस्काराः॥

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रं भूतस्यं जातः पित्रकं आसीत् । सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्में देवायं हिवषां विधेम ॥1॥

[उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥1॥

यः प्राणतो निमिषतो महिबैक इद्राजा जगतो बुभूवं । य ईशे अस्य द्विपदश्चतुंष्पदः कस्मैं देवायं हिवषां विधेम ॥2॥

[शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥2॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुची वेन आवः । सबुधियां उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवः ॥॥

[दृष्टा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥

मही बौः पृथिवी च न इमं युज्ञं मिमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमिभः॥ [मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

उपश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुंरुत्रा ते मनुतां विष्ठितं जगंत् । स दुन्दुभे सुजूरिन्द्रेण देवैर्दूराह्वीयो अपसेध श्रत्रूनं ॥४॥

[वचसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥5॥

अग्ने नयं सुपथां राये अस्मान् विश्वांनि देव वयुनांनि विद्वान्। युयोध्यस्मज्जुंहराणमेनो भूयिष्ठां ते नमं उक्तिं विधेम॥ [पद्माम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥॥

या ते अग्रे रुद्रिया तुनूस्तयां नः पाहि तस्याँस्ते स्वाहाँ॥ [कराभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

इमं यंमप्रस्त्रमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आबा मन्नाः कविश्वस्ता वहन्बेना रांजन् ह्विषां मादयस्व॥

[कर्णाभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥॥

॥लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्॥

अथ्ऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥
शुद्धस्फटिकसङ्काश्चं त्रिनेत्रं पश्चवक्तकम्।
गङ्गाधरं दश्चभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥
नीलग्रीवं श्वशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्।
व्याग्नचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥
कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्।
ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥
वृषस्कन्थसमारूढम् उमादेहाधधारिणम्।
अमृते नाप्नुतं श्वान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥
दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्।
नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥
सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वे विश्वरूपिणम्।
एवं ध्याला द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥
अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नाला उदेत्य श्रुचिः

प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्लवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृता तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः स्थिता आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥लघुन्यासे देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु।
हस्तयोर्ह्यस्तिष्ठतु। बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु।
जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये श्चिवस्तिष्ठतु।
कण्ठे वसवस्तिष्ठनु। वक्ते सरस्वती तिष्ठतु।
नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यो तिष्ठताम्।
कर्णयोरिश्चनो तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठनु।
मूर्झ्मादित्यास्तिष्ठनु। श्चिरिस महादेवस्तिष्ठतु।
श्चिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु।
प्रतः श्रूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः श्चिवाश्चङ्करौ तिष्ठेताम्।
सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु।
सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु।
[सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्वृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (जिह्ना) वायुर्मे प्राणे श्रितः। प्राणो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हदंये। हदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (नेत्रे) चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (वक्षः)

दिशों मे श्रोत्रे श्रिताः। श्रोत्र हदये। हदयं मिये। अहममृते। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)

आपों मे रेतंसि श्रिताः। रेतो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (गृह्मम्)

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर् हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओषधिवनस्पतयों मे लोमंसु श्रिताः। लोमानि हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतैं। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि) इन्द्रों मे बलें श्रितः। बल् इदये। इदयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (बाहू) पूर्जन्यों मे मूर्धि श्रितः। मूर्धा इदये। इदयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशानो मे मन्यौ श्रितः। मन्युर्ह्दये। ह्दंयं मियं। अहम्मृतैं। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतं। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनेर्म आत्मा पुन्रायुरागाँत्। पुने प्राणः पुन्राकूतमागाँत्। वैश्वान्रो रिष्मिर्भविवृधानः। अन्तस्तिष्ठब्रमृतंस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृष्ट्य स्थापनं कृबा मानसैराराधयेत्॥)

॥कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्॥

ध्यायेन्निरामयं वस्तुं सर्गस्थितिलयादिकम् । निर्गुणं निष्कलं नित्यं मनोवाचामगोचरम् ॥1॥

गङ्गाधरं श्रश्चिधरं जटामकुटशोभितम् । श्वेतभूतित्रिपुण्ड्रेण विराजितललाटकम् ॥2॥

लोचनत्रयसम्पन्नं स्वर्णकुण्डलशोभितम् । स्मेराननं चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम् ॥॥

अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मयीं मुद्रिकामपि । पुस्तकं च भुजेर्दिव्येर्दधानं पार्वतीपतिम् ॥४॥

श्वेताम्बरधरं श्वेतं रत्नसिंहासनस्थितम् । सर्वाभीष्टप्रदातारं वटमूलनिवासिनम् ॥॥॥

[वामाङ्कसंस्थितां गौरीं बालार्कायुतसन्निभाम्।]

जपाकुसुमसाहस्रसमानिश्रयमीश्वरीम् । सुवर्णरत्नखचितमकुटेन विराजिताम् ॥॥॥

ललाटपट्टसंराजत्संलग्नतिलकाश्चिताम् । राजीवायतनेत्रान्तां नीलोत्पलदलेक्षणाम् ॥७॥

सत्तप्तहेमखचित ताटङ्काभरणान्विताम् । ताम्बूलचर्वणरतरक्तजिह्वाविराजिताम् ॥॥

पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपश्चोभिताम् । स्वर्णकङ्कणसंयुक्तेश्चतुर्भिर्बाहुभिर्युताम् ॥॥॥ सुवर्णरत्नखचित-काश्चीदामविराजिताम् । कदलीललितस्तम्भ-सन्निभोरुयुगान्विताम् ॥10॥

श्रिया विराजितपदां भक्तत्राणपरायणाम् । अन्योन्याश्लिष्टहृद्धाहू गौरीश्वङ्करसंज्ञकम् ॥11॥

सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम् । आवाहयामि जगतामीश्वरं परमेश्वरम् ॥12॥

॥षोडशोपचार पूजा॥

॥श्रीरुद्रनाम त्रिश्वती॥

नमो हिरंण्यबाहवे नमः। सेनान्ये नमः। दिशां च पत्ये नमः। नमो वृक्षेभ्यो नमः। हरिकेशेभ्यो नमः। पृश्नूनां पत्ये नमः। नमः सस्पिअंराय नमः। बिषीमते नमः। पथीनां पतंये नमः। नमो बसु्राय नमः। विव्याधिने नमः। अन्नानां पत्ये नमः। नमो हरिकेशाय नमः। उपवीतिने नमः। पुष्टानां पतंये नमः। नमों भवस्यं हेत्ये नमः। जगतां पत्ये नमः। नमो रुद्राय नमः। आतताविने नमः। क्षेत्राणां पत्ये नमः। नमः सूताय नमः। अहंन्त्याय नमः। वनानां पत्ये नमः। नमो रोहिताय नमः। स्थपतये नमः। वृक्षाणां पतये नमः। नमों मन्त्रिणे नमः। वाणिजाय नमः। कक्षाणां पतंये नमः। नमो भुवन्तये नमः। वारिवस्कृताय नमः। ओषंधीनां पतंये नमः। नमं उच्चेर्घोषाय नमः। आऋन्दयंते नमः। पत्तीनां पत्ये नमः। नमः कृत्स्रवीताय नमः। धावंते नमः। सर्चनां पतंये नमः॥ नमः सहंमानाय नमः। निव्याधिने नमः। आव्याधिनीनां पतंये नमः। नमः ककुभाय नमः। निषङ्गिणे नमः। स्तेनानां पत्ये नमः। नमों निषङ्गिणे नमः। इषुधिमते नमः।

तस्कराणां पत्ये नमः। नमो वर्धते नमः। परिवर्शते नमः। स्तायूनां पत्ये नमः। नमों निचेरवे नमः। परिचराय नमः। अरंण्यानां पतंये नमः। नमः सृकाविभ्यो नमः। जिघा रसद्भो नमः। मुष्णतां पत्रेये नमः। नमोऽसिमद्भो नमः। नक्तं चरद्भो नमः। प्रकृत्तानां पतेये नमः। नमं उष्णीषिने नमः। गिरिचराय नमः। कुलुश्चानां पत्ये नमः। नम इषुंमद्भो नमः। धन्वाविभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमं आतन्वानेभ्यो नमः। प्रतिद्धानेभ्यश्च नमः। वो नमः। नमं आयच्छेद्भो नमः। विसृजद्भेश्च नमः। वो नमः। नमोऽस्यंद्भो नमः। विध्यंद्भश्च नमः। वो नमः। नम आसीनेभ्यो नमः। श्रयानेभ्यश्च नमः। वो नमः। नमः स्वपद्भो नमः। जाग्रंद्भश्च नमः। वो नमः। नमस्तिष्ठद्भो नमः। धावद्भश्च नमः। वो नमः। नमः सभाभ्यो नमः। सभापंतिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमो अश्वैभ्यो नमः। अश्वपितभ्यश्च नमः। वो नमः॥ नमं आव्याधिनीभ्यो नमः। विविध्यंन्तीभ्यश्च नमः। वो नमः। नम् उगणाभ्यो नमः। तृ ह्तीभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमों गृत्सेभ्यो नमः। गृत्सपंतिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमो व्रातेभ्यो नमः। व्रातंपतिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमों गणेभ्यों नमः। गणपतिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमो विरूपेभ्यो नमः। विश्वरूपेभ्यश्च नमः। वो नमः। नमों महद्भो नमः। क्षुल्लकेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमों रिथभ्यो नमः। अरथभ्यंश्च नमः। वो नमः।

नमो रथेंभ्यो नमः। रथंपतिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमः सेनाभ्यो नमः। सेनानिभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः क्षत्रभ्यो नमः। सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमस्तक्षेभ्यो नमः। रथकारेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः कुलालेभ्यो नमः। कमरिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमः पुञ्जिष्टैभ्यो नमः। निषादेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमं इषुकृद्धो नमः। धन्वकृद्भश्च नमः। वो नमः। नमों मृगयुभ्यो नमः। श्वनिभ्यंश्व नमः। वो नमः। नमः श्वभ्यो नमः। श्वपंतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥ नमों भवायं च नमः। रुद्रायं च नमः। नमः श्वायं च नमः। पृश्रुपतंये च नमः। नमो नीलंग्रीवाय च नमः। शितिकण्ठांय च नमः। नमः कपर्दिने च नमः। व्युप्तकेशाय च नमः। नमः सहस्राक्षायं च नमः। श्रतधन्वने च नमः। नमों गिरिशायं च नमः। शिपिविष्टायं च नमः। नमों मीढुष्टंमाय च नमः। इषुंमते च नमः। नमौ हस्बायं च नमः। वामनायं च नमः। नमों बृहते च नमः। वर्षीयसे च नमः। नमों वृद्धार्यं च नमः। संवृध्वंने च नमः। नमो अग्रियाय च नमः। प्रथमाय च नमः। नमं आश्रवे च नमः। अजिरायं च नमः। नमः श्रीघ्रियाय च नमः। श्रीभ्याय च नमः। नमं ऊर्म्याय च नमः। अवस्वन्याय च नमः। नमः स्त्रोतस्याय च नमः। द्वीप्याय च नमः॥ नमौं ज्येष्ठायं च नमः। कनिष्ठायं च नमः।

नमः पूर्वजायं च नमः। अपर्जायं च नमः। नमों मध्यमायं च नमः। अपगल्भायं च नमः। नमों जघन्यांय च नमः। बुध्नियाय च नमः। नमः सोभ्याय च नमः। प्रतिसर्याय च नमः। नमो याम्याय च नमः। क्षेम्याय च नमः। नमं उर्वर्याय च नमः। खल्याय च नमः। नमः श्लोक्याय च नमः। अवसान्याय च नमः। नमो वन्याय च नमः। कक्ष्याय च नमः। नमः श्रवायं च नमः। प्रतिश्रवायं च नमः। नमं आशुषेणाय च नमः। आशुरंथाय च नमः। नमः शूराय च नमः। अवभिन्दते च नमः। नमों वर्मिणे च नमः। वरूथिने च नमः। नमों बिल्मिने च नमः। कवचिने च नमः। नमः श्रुतायं च नमः। श्रुतस्नायं च नमः॥ नमों दुन्दुभ्याय च नमः। आह्नन्याय च नमः। नमों धृष्णवें च नमः। प्रमृशायं च नमः। नमों दूतायं च नमः। प्रहिताय च नमः। नमों निषङ्गिणें च नमः। इषुधिमतें च नमः। नमस्तीक्ष्णेषवे च नमः। आयुधिने च नमः। नमः स्वायुधायं च नमः। सुधन्वने च नमः। नमः सुत्याय च नमः। पथ्याय च नमः। नमः काट्यांय च नमः। नीप्यांय च नमः। नमः सूर्वाय च नमः। सरस्याय च नमः। नमों नाद्यायं च नमः। वैश्वन्तायं च नमः। नमः कूप्याय च नमः। अवट्याय च नमः।

नमो वर्ष्याय च नमः। अवर्ष्यायं च नमः। नमों मेध्याय च नमः। विद्युत्याय च नमः। नमं ईध्रियांय च नमः। आतप्यांय च नमः। नमो वात्यांय च नमः। रेष्मियाय च नमः। नमों वास्तव्याय च नमः। वास्तुपायं च नमः॥ नम् सोमाय च नमः। रुद्रायं च नमः। नमंस्ताम्रायं च नमः। अरुणायं च नमः। नमः शङ्गायं च नमः। पशुपतंये च नमः। नमं उग्रायं च नमः। भीमायं च नमः। नमों अग्रेवधायं च नमः। दूरेवधायं च नमः। नमों हन्ने च नमः। हनीयसे च नमः। नमों वृक्षेभ्यो नमः। हरिकेश्वेभ्यो नमः। नमस्ताराय नमः। नमः श्रम्भवे च नमः। मयोभवे च नमः। नमः शङ्करायं च नमः। मयस्करायं च नमः। नमः शिवायं च नमः। शिवतंराय च नमः। नमस्तीर्थ्याय च नमः। क्रल्यांय च नमः। नमः पार्याय च नमः। अवार्याय च नमः। नमः प्रतरंणाय च नमः। उत्तरंणाय च नमः। नमं आतार्याय च नमः। आलाबांय च नर्मः। नमः श्रष्यांय च नर्मः। फेन्याय च नमः। नमः सिकत्याय च नमः। प्रवाह्याय च नमः॥ नमं इरिण्याय च नमः। प्रपथ्याय च नमः। नमः कि श्रीलायं च नमः। क्षयंणाय च नमः। नमः कपर्दिने च नमः। पुलस्तयं च नमः।

नमो गोष्ठांय च नमः। गृह्यांय च नमः। नमस्तल्प्याय च नमः। गेह्याय च नमः। नमः काट्याय च नमः। गह्वरेष्ठायं च नमः। नमौं ह्रदय्याय च नमः। निवेष्याय च नमः। नमः पाश्सव्याय च नमः। रजस्याय च नमः। नमः शुष्कांय च नमः। हरित्यांय च नमः। नमो लोप्याय च नमः। उलप्याय च नमः। नमं ऊर्व्याय च नमः। सूर्म्याय च नमः। नमः पर्ण्याय च नमः। पर्णश्रद्याय च नमः। नमों ऽपगुरमाणाय च नमः। अभिघ्नते च नमः। नमं आख्विदते च नमः। प्रख्विदते च नमः। नमो वो नमः। किरिकेभ्यो नमः। देवाना हूर्दयेभ्यो नमः। नमों विक्षीणकेभ्यो नमः। नमों विचिन्वत्केभ्यो नमः। नमं आनिर्हतेभ्यो नमः। नमं आमीवत्केभ्यो नमः।

॥प्रदक्षिणम्॥

द्रापे अर्थंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एंषां किं चन्ऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमार रुद्रायं तवसें कपर्दिनें क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मतिम्॥ यथां नः श्रमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामं अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदृष्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महानंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तन्वों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो नर्मसा विधेम ते॥ आरात्ते गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तसदं युवनं मृगं न भीममुपह्बुमुग्रम्। मृडा जीरेत्रे रुंद्र स्तवानो अन्यत्ते अस्मन्निवंपत्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि बेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्रास्तनुष्व मीद्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नं सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र हेतयोऽन्यमस्मन्निवंपन्तु ताः॥ सहस्रांणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥ प्रदक्षिणं कृबा॥

॥नमस्काराः॥ सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषा सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥1॥

अस्मिन् मंहत्यंर्णवैंऽन्तरिक्षे भवा अधि। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥2॥

नीर्लग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षंमाचराः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥३॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्षं रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार्षं सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥४॥

ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जंरा नीलंग्रीवा विलोहिताः। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री महादैवादिभ्यो नमः॥5॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासं कपर्दिनं। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥ ॥

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषा परम्योजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥७॥

ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युधं। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥॥

ये तीर्थानि प्रचरंत्ति सृकावंत्तो निषङ्गिणं। तेषारं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥॥

य पुतावंत्तश्च भूया रसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा र सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥10॥

नमों रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्नमिषंवस्तेभ्यो दश्च प्राचीर्दश्चं दक्षिणा दश्चं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥11॥

नमों रुद्रेभ्यो येंऽन्तरिक्षे येषां वात इषंवस्तेभ्यो दश्च प्राचीर्दश्चं दक्षिणा दश्चं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥12॥

नमों रुद्रेभ्यो ये दिवि येषाँ वर्षिमिषंवस्तेभ्यो दश्च प्राचीर्दश्चं दक्षिणा दर्श प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भं दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥13॥ नमस्कारान् कृत्वा॥

॥चमकानुवाकेः प्रार्थना॥

अग्नांविष्णू सजोषंसेमा वंधन्तु वां गिरं। बुम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रसवश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्व मे श्रावश्चं मे श्रुतिंश्व मे ज्योतिंश्व मे स्वंश्व मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं च म आधीतं च मे वाक्वं मे मनश्च मे चक्षुंश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षेश्व मे बलं च म ओजंश्व मे सहंश्व म आयुंश्व मे जरा चं म आत्मा चं मे तनूश्चं मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानि च मे परू पेष च मे श्चरींगणि च मे॥₁॥ ज्येष्ठां च म आधिपत्यं च मे मन्युश्चं मे भामश्च मेऽमश्च मेऽम्भश्च मे जेमा च मे महिमा चं मे विरमा चं मे प्रथिमा चं मे वर्ष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिश्च मे सत्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वर्शश्च मे बिषिश्च मे क्रीडा चं में मोदंश्व में जातं चं मे जिनष्यमाणं च में सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भविष्यचं मे सुगं चं मे सुपथं च म ऋदं चं म ऋदिश्व मे क्लप्तं च मे क्लप्तिश्व मे मतिश्व मे सुमतिश्व मे॥2॥ शं चं मे मयश्च में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामश्च में सौमनसर्श्व में भद्रं चं मे श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यर्जाश्व में भगश्व में द्रविणं च में यन्ता च में धर्ता च मे क्षेमंश्व मे धृतिंश्व मे विश्वं च मे महंश्व मे संविर्च मे जात्रं च मे सूश्वं मे प्रसूश्वं मे सीरं च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनांमयच मे जीवातुंश्च मे दीर्घायुबं च मेऽनिमत्रं च मेऽभंयं च मे सुगं च मे श्चयंनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥3॥ ऊर्क्च मे सूनृतां च मे पर्यश्च मे रसंश्च मे घृतं च मे मधुं च मे सर्गिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म ओद्भिंदां च मे रियश्चं मे रायश्च मे पुष्टं चं मे पुष्टिश्च मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्च मे पूर्णं चं मे

पूर्णतं च मेऽक्षिंतिश्च मे कूर्यवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्षुंच मे ब्रीहर्यश्च मे यवाश्च मे माषांश्च मे तिलांश्च मे मुद्राश्चं मे खुलांश्च मे गोधूमांश्च मे मुस्रांश्च मे प्रियङ्गंवश्च मेऽणंवश्च मे श्यामाकांश्च मे नीवारांश्च मे॥॥

अश्मां च मे मृत्तिका च मे गिरयंश्व मे पर्वताश्च मे सिकंताश्च मे वनस्पतियश्च मे हिरंण्यं च मेऽयंश्च मे सीसंं च मे त्रपृश्च मे श्यामं चं मे लोहं चं मेऽग्निश्चं म् आपंश्च मे वीरुधंश्च म् ओषंधयश्च मे कृष्टपच्यं चं मेऽकृष्टपच्यं चं मे ग्राम्यार्श्च मे प्रावं आर्ण्याश्चं यज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं चं मे वित्तिश्च मे भूतं चं मे भूतिश्च मे वसुं च मे वस्तिश्चं मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च मे गतिश्च मे॥॥॥

अग्निश्चं म इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म इन्द्रंश्च मे सिवता चं म इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म इन्द्रंश्च मे पूषा चं म इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिंश्च म इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म इन्द्रंश्च मे वरुंणश्च म इन्द्रंश्च मे बष्टां च म इन्द्रंश्च मे धाता चं म इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म इन्द्रंश्च मेऽश्विनों च म इन्द्रंश्च मे मरुतंश्च म इन्द्रंश्च मे विश्वं च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म इन्द्रंश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रंश्च मे बौश्चं म इन्द्रंश्च मे दिश्चंश्च म इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म इन्द्रंश्च मे॥ ॥

अश्रुष्ठं मे रिष्मिश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिपितिश्च म उपाश्चुर्ष्वं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्चिनश्चं मे प्रतिप्रस्थानश्च मे श्रुकश्चं मे मन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुबतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पाबीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥न॥

इध्मश्चं में बर्हिश्चं में वेदिश्च में धिष्णियाश्च में स्नुचंश्च में चमसाश्चं में ग्रावाणश्च में स्नुचंश्च म उपर्वाश्चं मेऽधिषवंणे च में द्रोणकल् श्वश्चं में वायव्यांनि च में पूतभृचं म आधवनीयश्च म आग्नींधं च में हिवधीनं च में गृहाश्चं में सदेश्च में पुरोडाशांश्च में पचताश्चं मेऽवभृथश्चं में स्नुगकारश्चं मे॥॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च

मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे बौर्श्व मे श्वक्वरीरङ्गलयो दिश्वश्च मे यज्ञेन कल्पनामृक्व मे साम च मे स्तोमश्च मे यजुंश्च मे दीक्षा च मे तपश्च म ऋत्र्र्य मे व्रतं च मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथत्तरे चं मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥॥॥ गर्भाश्च मे वत्सार्श्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यवी चं मे दित्यवार्च मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्व में पश्चावी चं मे त्रिवत्सर्श्व मे त्रिवत्सा चं मे तुर्यवार्च मे तुर्योही चं मे पष्ठवार्च मे पष्ठौही च म उक्षा च मे वशा च म ऋषभर्श्व मे वेहर्च मेऽनङ्घां च में धेनुश्चं म आयुर्यज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतामपानो यज्ञेनं कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेन कल्पता ॥ श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञो यज्ञेनं कल्पताम्॥10॥ एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांद्र च मे त्रयोंद्र च मे पर्श्वदश च मे सप्तदंश च मे नवदश च म एकविरशतिश्व मे त्रयोविरशतिश्व मे पश्चिवश्वातिश्व मे सप्तिवश्वातिश्व मे नविवश्वातिश्व म एकंत्रिश्वाच मे त्रयंस्त्रिश्याच मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्वातिश्चं मे चतुंर्विश्वातिश्व मेऽष्टाविश्वातिश्व मे द्वात्रिश्वाच मे पद्गिश्वाच मे चलारिश्वाचं मे चतुंश्वबारिश्वाच मेऽष्टाचंबारिश्वाच मे वाजंश्व प्रसवश्वांपिजश्व ऋतुंश्व सुवंश्व मूर्धा च व्यश्नियश्चान्त्यायनश्चान्त्यंश्च भोवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥11॥ महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥ इडां देवहूर्मनुर्यज्ञनीर्बृहस्पतिंरुक्थामदानिं श्रूश्मिषद्विश्वेंदेवाः सूँक्तवाचः पृथिंवि मातर्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं विदेष्यामि मधुमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास शृश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभायें पितरोऽनुंमदन्त्॥

॥ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः॥

अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वश्रवेभयो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ तत्पुरुषाय विद्यहे महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ ईश्चानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां श्चिवो में अस्तु सदाश्चिवोम्॥ तत्पुरुषाय विद्यहे महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ (दश्चवारं जपेत्।) महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

॥प्रार्थना॥ *******

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्त्रस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्बरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥ नमः श्चिवायेति बीजम्। श्चिवतरायेति श्चित्तिः। महादेवायेति कीलकम्। श्री साम्बसदाश्चिवप्रसादसिद्धार्थे जपे विनियोगः॥ ॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः।
दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः।
चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः।
निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः।
ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः।
सर्वऋबात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः। दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखाये वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वऋबात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

*

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत् ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मोलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतेः । अस्तोकाप्नुतमेकमीश्रमनिश्चं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम् ॥1॥

*

ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गेः कण्ठे कालाः कपर्दा-कित-श्वश्चि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः । त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः श्वाम्भवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम् ॥2॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।

हं आकाशात्मने पूष्पेः पूजयामि।

॥पश्रपूजा॥

यं वाय्वात्मने धूपमाघ्रापयामि।
रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि।
वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।
सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।
ॐ गुणानां बा गुणपंति॰ हवामहे कृविं कंवीनामुंपमश्रवस्तमम्।
ज्येष्ठराजुं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्यत् आ नः श्रुण्वश्रूतिभिः सीद सादनम्॥
ॐ महागणपतये नमः॥
घां च मे मयश्र मे प्रियं च मेऽनुकामश्चं मे कामश्च मे सौमनस्श्चं मे भूद्रं च मे
श्रेयश्च मे वस्यश्च मे यर्घश्च मे भगश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धूर्ता च मे
क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविचं मे जार्त्रं च मे प्रसूर्धं
मे सीरं च मे ल्यश्चं म ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयुक्षमं च मेऽनामयच मे
जीवातृंश्च मे दीर्घायुबं च मेऽनिमृत्रं च मेऽभ्यं च मे सुगं च मे घ्रयंनं च मे

सूषा च मे सुदिनं च मे॥3॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः॥

||रुद्रप्रश्नः||

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥ नमंस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमं॥ या त इषुं शिवतमा शिवं बभूवं ते धनुं। शिवा श्रंख्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय। या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शनंमया गिरिंशनाभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन हस्ते बिभर्ष्यस्तवे। शिवां गिरित्र तां कुंरु मा हिर्देसीः पुरुषं जगंत्॥ शिवेन वर्चमा बा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म सुमना असंत्। अध्यं वोचदिधवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्। अही इंश्व सर्वो अम्भयन्सर्वोश्व यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अरुण उत बभुः सुंमङ्गलः। ये चेमार रुद्रा अभितों दिक्षु त्रिताः संहस्रबोऽवैषार हेर्ड ईमहे॥ असौ यों ऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतेनं गोपा अंद्रश्चन्नदंशनुदहार्यः॥ उतेनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें॥ अथो ये अस्य सर्बानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः। प्र मुंश्च धन्वनस्त्वमुभयोरार्बियोर्ज्याम्॥ याश्च ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्ब॰ सहंस्राक्ष श्रतंषुधे॥ निशीर्य श्चल्यानां मुखां शिवो नं सुमनां भव। विज्यं धनुं कपर्दिनो विश्वल्यो बाणवार अनेशनस्येषंव आभुरंस्य निषङ्गिथं। या ते हेतिमीं दुष्टम हस्ते बभूवं ते धनुं॥

अनेश्वन्नस्थेषंव आभुरंस्य निष्क्षिः। या ते हेतिर्मीढुष्टम् हस्ते बभूवं ते धनुः॥
तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिब्भुज। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवे॥
उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिरस्मान्वृणक्तुः
विश्वतः॥ अथो य इंषुधिस्तवऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥
[नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकायं

[नर्मस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकायं त्रिका[ला]ग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकुण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाश्चिवायं श्रीमन्महादेवाय नर्मः॥]

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पश्नुनां

पत्ये नमो नमः सस्पिश्चराय बिषीमते पथीनां पत्ये नमो नमों बसुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पत्ये नमो नमों हिर्रिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पत्ये नमो नमों भवस्यं हेत्ये जगतां पत्ये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्रांणां पत्ये नमो नमः सूतायाहंन्त्याय वनानां पत्ये नमो नमो रोहिंताय स्थपत्ये वृक्षाणां पत्ये नमो नमों मन्त्रिणं वाणिजाय कक्षांणां पत्ये नमो नमों भवन्तये वारिवस्कृतायौषंधीनां पत्ये नमो नमं उच्चेषोंषायाऋन्दयंते पत्तीनां पत्ये नमो नमः कृत्स्ववीताय धावते सर्बनां पत्ये नमः॥2॥

नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमः ककुभायं निष्क्षिणं स्तेनानां पतंये नमो नमो निष्क्षिणं इष्धिमते तस्कराणां पतंये नमो नमो वर्षते परिवर्षते स्तायूनां पतंये नमो नमो निवर्षते परिवरायारण्यानां पतंये नमो नमः सृकाविभ्यो जिघारं सद्भो मुष्णतां पतंये नमो नमोऽसिमद्भो नक्तं चरंद्भः प्रकृत्तानां पतंये नमो नमं उष्णीषिणं गिरिचरायं कुलुश्वानां पतंये नमो नम् इष्मद्भो धन्वाविभ्यश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंद्भो विस्पृजद्भश्च वो नमो नमा उस्पद्भो विध्यद्भश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः श्वयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भो जागंद्भश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः श्वयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भो जागंद्भश्च वो नमो नम्सितष्ठंद्भो धावंद्भश्च वो नमो नमः स्वपद्भो जागंद्भश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमः स्वपद्भो नमो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमः॥॥॥

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंत्तीभ्यश्च वो नमो नम् उर्गणाभ्यस्तृरह्तीभ्यंश्च वो नमो नमों गृत्सेभ्यों गृत्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेंभ्यो व्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमों गणपंतिभ्यश्च वो नमो नमों विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमों महद्भाः, क्षुष्ठकेभ्यश्च वो नमो नमों रिथभ्योंऽरथेभ्यश्च वो नमो नमो रथैंभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनांभ्यः सेनानिभ्यश्च वो नमो नमः, क्षत्तृभ्यः सङ्गहीतृभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टंभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कमिरिभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टंभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नमः इषुकृद्धों धन्वकृद्धांश्च वो नमो नमो मृग्युभ्यः श्विनिभ्यश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च

वो नमः॥४॥

नमों भवायं च रुद्रायं च नमः श्वर्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमः कपर्दिनं च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षायं च शतधंन्वने च नमों गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मीढुष्टमाय चेषुंमते च नमौं हस्बायं च वामनायं च नमों बृहते च वर्षीयसे च नमों वृद्धायं च संवृध्वंने च नमो अग्रियाय च प्रथमार्य च नमं आश्चवं चाजिरायं च नमः श्रीघ्रियाय च श्रीभ्याय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्याय च॥5॥ नमौं ज्येष्ठायं च कनिष्ठायं च नमः पूर्वजायं चापरजायं च नमों मध्यमायं चापगल्भायं च नमों जघन्यांय च बुध्नियाय च नमः सोभ्यांय च प्रतिसर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमं उर्वर्याय च खल्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवायं च प्रतिश्रवायं च नमं आशुषेणाय चां शुरंथाय च नमः शूरांय चाविभिन्दते च नमों वर्मिणे च वरूथिने च नमों बिल्मिने च कविचेने च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥ नमों दुन्दुभ्यांय च्ऽऽहनन्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिताय च नमों निषिक्षणें चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषवे च्ऽऽयुधिनें च नमः स्वायुधायं च सुधन्वने च नमः सुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूर्वाय च सरस्याय च नमो नादायं च वैश्वनायं च नमः कूप्याय चावट्यांय च नमो वर्ष्याय चावर्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमं ईध्रियांय च्ऽऽतप्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमो वास्तव्याय च वास्तुपायं च॥ ॥

नमः सोमाय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमः श्रङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमां अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमां हन्त्रे च हनीयसे च नमां वृक्षेभ्यो हिर्केश्वेभ्यो नमस्ताराय नमः श्रम्भवं च मयोभवं च नमः श्रङ्गायं च मयस्करायं च नमः श्रिवायं च श्रिवतंराय च नमस्तीर्थ्याय च कूल्यांय च नमः पार्याय चार्वायं च वार्वायंय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय

च्ऽऽलाद्यांय च नमः श्रष्यांय च फेन्यांय च नमः सिकत्यांय च प्रवाह्यांय च॥॥ नमं इरिण्याय च प्रपथ्याय च नमः कि॰श्विलायं च क्षयंणाय च नमः कपर्दिनं च पुलस्तयें च नमो गोष्ठांय च गृह्यांय च नमस्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठायं च नमीं हृदय्याय च निवेष्याय च नमीं पारसव्याय च रजस्याय च नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नमी ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पर्ण्याय च पर्णश्रद्याय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च नमं आख्निदते चं प्रख्निदते च नमों वः किरिकेभ्यों देवानाः हृदंयेभ्यो नमों विक्षीणकेभ्यो नमों विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिर्हतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥॥॥ द्रापे अर्थसस्पते दरिद्रन्नीललोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एंषां किं चन्ऽऽमंमत्॥ या ते रुद्र शिवा तुनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषुजी तया नो मृड जीवसें॥ इमार रुद्रायं तवसें कपर्दिनें क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मतिम्॥ यथां नः श्रमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पृष्टं ग्रामं अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदृष्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वंषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितो वंधीर्हविष्मंत्तो नर्मसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तसदं युवानं मृगं न भीममुपहब्रुमुग्रम्। मृडा जीरित्रे रुंद्र स्तवानो अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि बेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्रास्तनुष्व मीद्वंस्तोकाय तनयाय मृडय। मीढुंष्टम शिवतम शिवो नं सुमना भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र हेतयोऽन्यमस्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयं। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥10॥

सहस्रांणि सहस्र्वा ये रुद्रा अधि भूम्यांम्। तेषा सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् महत्यं पृवं उत्तरिक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः श्चितिकण्ठाः श्वर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः श्चितिकण्ठा दिव रे रुद्रा उपंत्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिश्चंरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विश्चिखासः कपर्दिनः॥ ये अत्रेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पृथां पंधिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युषः॥ ये तीर्थानि प्रचरंन्ति सृकावन्तो निषङ्गिणः॥ य पृतावन्तश्च भूया स्मश्च दिश्चो रुद्रा वितस्थिरे॥ तेषा सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातो वर्षिमषंवस्तेभ्यो दश्च प्राचीर्दश्च दक्षिणा दर्श्च प्रतीचीर्दश्चोदिशोध्वांस्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दर्धामि॥ ।।॥

[त्र्यंम्बकं यजामहे सुगन्धं पुंष्टिवर्धनम्। उर्वाक्किमंव बन्धंनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ यो क्द्रो अग्नौ यो अप्सु य ओर्षधीषु यो क्द्रो विश्वा भवनाऽऽविवेश तस्में क्द्राय नमों अस्तु॥ तम्षुष्टि यः स्विषः सुधन्वा यो विश्वस्य क्षयंति भेषजस्य। (ऋक्) यक्ष्वामहे सौमन्सायं कृद्रं नमौभिर्देवमसुरं दुवस्य॥ अयं में हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं में विश्वभैषजोऽयं श्रिवाभिमर्शनः॥ ये ते सहस्रम्युतं पाश्चा मृत्यो मर्त्याय हत्त्वे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ॐ नमो भगवते कद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरिस कद्रो मां विश्वात्तकः। तेनान्नेनौप्यायस्व॥ नमो कद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरिस कद्रो मां विश्वात्तकः। तेनान्नेनौप्यायस्व॥ नमो कद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरिस कद्रो मां विश्वात्तकः। तेनान्नेनौप्यायस्व॥ नमो कद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि॥]

॥ॐ श्वान्तिः श्वान्तिः॥

||चमकप्रश्नः||

अग्नांविष्णू सजोषंसेमा वंधन्तु वां गिरं। बुम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रसवश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकश्च मे श्रावश्च में श्रुतिश्च में ज्योतिश्च में स्वश्च में प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं च म आधीतं च मे वाक्च मे मनश्च मे चक्षुंश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षेश्व मे बलं च म ओजंश्व मे सहंश्व म आयुंश्व मे जरा चं म आत्मा चं मे तनूश्चं मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानि च मे परू पेष च मे शरींराणि च मे॥ यो देवाना प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियो रुद्रो महर्षिः। हिरण्यगर्भं पंत्र्यत जायंमान् स नो देवः शुभया स्मृत्याः संयुनक्तु॥ अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः महादेवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवत्॥॥

ज्येष्ठां च म आधिपत्यं च मे मन्युश्चं मे भामश्च मेऽमश्च मेऽम्भश्च मे जेमा च मे महिमा चं मे विरमा चं मे प्रथिमा चं मे वर्ष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिश्च मे सत्यं च मे श्रद्धा च मे जगंच मे धनं च मे वर्षाश्च मे बिषिश्च मे क्रीडा च में मोदंश्व में जातं च में जिनिष्यमाणं च में सूक्तं च में सुकृतं च मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भविष्यचं मे सुगं चं मे सुपथं च म ऋदं चं म ऋदिश्व मे क्लप्तं चं मे क्लप्तिश्व मे मतिश्वं मे सुमतिश्वं मे॥ यस्मात्परं नापंरमस्ति किश्चिद्यस्मान्नाणीयो न ज्यायौस्ति कश्चित्। वृक्ष इंव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येकस्तेनेदं पूर्णं पुरुषेण सर्वम्॥ अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>शिवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवत्॥2॥

शं चं मे मयश्च मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामश्च मे सौमनसश्चं मे भद्रं चं मे श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यशंश्व में भगंश्व में द्रविणं च में यत्ता च में धर्ता च मे क्षेमंश्व मे धृतिंश्व मे विश्वं च मे महंश्व मे संविर्च मे जात्रं च मे सूर्श्व मे प्रसूर्श्व

में सीरं च में लयश्चं म ऋतं चं में ऽमृतं च में ऽय्क्ष्मं च में ऽनांमय च में जीवातृंश्च में दीर्घायुं वं में ऽनिमृत्रं च में ऽभंयं च में सुगं चं में श्चयंनं च में सूषा चं में सुदिनं च मे॥

न कर्मणा न प्रजया धर्नन त्यागेनैक अमृत्बमान् शुः। परेण नाकं निहितं गुहायां विभ्राजंदेतद्यतंयो विश्वन्ति॥ अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>श्री रुद्रः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥3॥

उर्क्व मे सूनतां च मे पर्यश्च मे रसंश्च मे घृतं च मे मधुं च मे सिधिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म औद्धिं च मे रियश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभु च मे प्रभु च मे बहु च मे भूयश्च मे पूर्णं च मे पूर्णतं च मेऽक्षितिश्च मे कूर्यवाश्च मेऽत्रं च मेऽक्षितिश्च मे कूर्यवाश्च मेऽत्रं च मेऽक्षितश्च मे यवाश्च मे माषाश्च मे तिलाश्च मे मुद्राश्च मे खलाश्च मे गोधूमाश्च मे मस्राश्च मे प्रियङ्गवश्च मेऽणंवश्च मे श्यामकाश्च मे नीवाराश्च मे॥

वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थाः सन्त्यांस योगाद्यतंयः शुद्धसन्नाः। ते ब्रह्मलोके तु परान्तकाले परांमृतात्परिमुच्यन्ति सर्वे॥ अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>शङ्करः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥

अश्मां च मे मृत्तिका च मे गिरयंश्व मे पर्वताश्व मे सिकंताश्व मे वनस्पतंयश्व मे हिरंण्यं च मेऽयंश्व मे सीसं च मे त्रपृंश्व मे श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्चं म आपंश्व मे वीरुधंश्व म ओषंधयश्व मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्यार्श्व मे पृश्चं आरण्याश्चं युज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्व मे भूतं च मे भूतिश्व मे वसुं च मे वस्तिश्चं मे कर्म च मे शक्तिश्व मेऽर्थंश्व म एमंश्व म इतिश्व मे गतिश्व मे॥ दहं विपापं प्रमेंऽश्मभूतं यत्पुण्डरीकं पुरमध्यस्इस्थम्। तत्रापि दहं गुगनं विश्वोकस्तिस्मंन् यदन्तस्तदुपांसितव्यम्॥ अनेन पश्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः नीललोहितः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो

भवत्॥₅॥

अग्निश्चं म इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म इन्द्रंश्च मे सविता चं म इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म इन्द्रंश्च मे पूषा च म इन्द्रंश्च मे बृहस्पतिंश्च म इन्द्रंश्च मे मित्रश्च म इन्द्रंश्च मे वर्णश्च म इन्द्रेश्च मे बष्टां च म इन्द्रेश्च मे धाता च म इन्द्रेश्च मे विष्णुंश्च म इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म इन्द्रंश्च में मरुतंश्च म इन्द्रंश्च में विश्वें च में देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी च म इन्द्रंश्च मेऽन्तिरक्षं च म इन्द्रंश्च मे बौर्श्व म इन्द्रंश्च मे दिश्वंश्व म इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म इन्द्रंश्च मे प्रजापितश्च म इन्द्रंश्च मे॥

यो वेदादौ स्वंगः प्रोक्तो वेदान्तं च प्रतिष्ठिंतः।

तस्यं प्रकृतिंलीनस्य यः परं स महेश्वंरः॥

अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः ईशानः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवत्॥॥

अश्राश्चं मे रिष्मिश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिंपतिश्च म उपाश्श्चश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानश्च मे श्रुऋश्चं मे मन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रवश्चं मे वैश्वानरश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नर्श्व मे वैश्वदेवर्श्व मे मरुबतीयाश्व मे माहेन्द्रश्व म आदित्यश्व मे सावित्रश्च मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पात्नीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥

सदोजातं प्रपदामि सदोजाताय वै नमो नमः।

भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नमः॥

अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>विजयः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥ग॥

इध्मर्श्व मे बर्हिश्व मे वेदिश्व मे धिष्णियाश्व मे सूर्चश्व मे चमसार्श्व मे ग्रावाणश्व मे स्तरंवश्च म उपरवार्श्व मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलश्चर्श्व मे वायव्यांनि च मे पूतभृर्घ म आधवनीयंश्च म आग्नींध्रं च मे हविर्धानं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचतार्श्व मेऽवभृथर्श्व मे खगाकारश्च मे॥

वामदेवाय नमौं ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥ अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भीमः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे बौश्चं मे श्वक्वंशिरङ्गुलयो दिश्चंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे सामं च मे स्तोमश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा च मे तपश्च म ऋतुश्चं मे वृतं चं मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चं मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥

अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वश्रवेभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

अनेन नवम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>देवदेवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥ ॥

गर्भाष्ठ में वृत्सार्श्व में त्र्यविश्व में त्र्यवी चं में दित्यवार्घ में दित्यौही चं में पश्चविश्व में पश्चवी चं में त्रिवृत्सर्श्व में त्रिवृत्सार्श्व में त्रिवृत्सार्श्व में त्र्यवार्घ में त्र्यौही चं में पष्ठवार्घ में पष्ठौही चं म उक्षा चं में वृक्षा चं म ऋष्भश्च में वेहर्घ मेऽनङ्कां चं में धेनुश्च म आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पतां श्रु श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पताम्॥ तत्पुरुषाय विद्यहें महादेवार्य धीमहि।

तन्नों रुद्रः प्रचोदयात्॥

अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भवोद्भवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥10॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पर्श्वं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांद्र च मे त्रयोंद्र च मे पर्श्वंद्र च मे सप्तदंश च मे नवंद्र च म एकंविश्वातिश्च मे त्रयोविश्वातिश्च मे पर्श्वंवश्वातिश्च मे सप्तिवश्वातिश्च मे नवंविश्वातिश्च म एकंत्रिश्वाच मे त्रयंस्त्रिश्वाच मे चतंस्रश्च मेऽष्टो चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्वातिश्चं मे चतुंविश्वातिश्च मेऽष्टाविश्वातिश्च मे द्वातिश्वच मे पद्विश्वाच मे चत्रातिश्च मे

चतुंश्रबारि॰शच मेऽष्टाचंबारि॰शच मे वाजंश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यश्नियश्चान्यायनश्चान्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणोऽधिपतिब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥

अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>आदित्यात्मकः श्री रुद्रः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥11॥

[इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिं रुक्थामदानिं श्रूश्सिषद्विश्वेदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मातुर्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं विद्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास् शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अंवत्तु श्रोभाये पितरोऽनुंमदन्तु॥]

॥ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः॥

॥रुद्रपदपाठः॥

ॐ। गणानाम्। ह्या। गणपंतिमितिं गण-पतिम्। ह्वामहे। क्विम्। क्वीनाम्। उपमश्रवस्तममित्युपमश्रवः-तमम्॥ ज्येष्ठराजमिति ज्येष्ठ-राजम्। ब्रह्मणाम्। ब्रह्मणः। पुते। एति। नः। शृण्वन्। ऊतिभिरित्यूति-भिः। सीद। सादेनम्॥ नमः। ते। रुद्र। मन्यवै। उतो इति। ते। इषवे। नमः॥ नमः। ते। अस्तु। धन्वंने। बाहुभ्यामितिं बाहु-भ्याम्। उत। ते। नमः॥ या। ते। इषुं। शिवतमेतिं शिव-तमा। शिवम्। बभूवं। ते। धनुं॥ शिवा। शर्वां। या। तवं। तयां। नः। रुद्र। मृड्यं॥ या। ते। रुद्र। शिवा। तनूः। अघोरा। अपांपकाशिनीत्यपांप-काशिनी॥ तया। नः। तनुवा। शन्तमयेति शम्-तमया। गिरिशन्तेति गिरि-शन्त। अभीति। चाकशीहि॥ याम्। इषुम्। गिरिश्चनेतिं गिरि-श्चन। हस्तैं। (1) बिभंर्षि। अस्तंवे॥ श्चिवाम्। गिरित्रेति गिरि-त्र। ताम्। कुरु। मा। हिश्सीः। पुरुषम्। जगंत्॥ शिवेनं। वर्चसा। ह्या। गिरिंश। अच्छां। वदामसि॥ यथाँ। नः। सर्वम्ँ। इत्। जगंत्। अयक्ष्मम्। सुमना इति सु-मनाः। असंत्॥ अधीतिं। अवोचत्। अधिवक्तेत्यंधि-वक्ता। प्रथमः। दैव्यःं। भिषक्॥ अहीन्। च। सर्वान्। जम्भयन्। सर्वाः। च। यातुधान्यं इति यातु-धान्यः॥ असो। यः। ताम्रः। अरुणः। उत। बुभुः। सुमङ्गल इति सु-मङ्गलः॥ ये। च। इमाम्। रुद्राः। अभितः। दिक्षु। (2) त्रिताः। सहस्रश इति सहस्र-शः। अवेति। एषाम्। हेर्डः। ईमहे॥

असो। यः। अवसर्पतीत्यंव-सर्पति। नीलंग्रीव इति नीलं-ग्रीवः। विलोहित इति वि-लोहितः॥ उत। एनम्। गोपा इति गो-पाः। अद्शन्। अदृशन्। उदहार्यं इत्युंद-हार्यः॥ उत। एनम्। विश्वां। भूतानिं। सः। दृष्टः। मृडयाति। नः॥ नमः। अस्तु। नीलंग्रीवायेति नीलं-ग्रीवाय। सहस्राक्षायेतिं सहस्र-अक्षायं। मीढुषैं॥ अथो इति। ये। अस्य। सर्बानः। अहम्। तेभ्यः। अकरम्। नर्मः॥ प्रेति। मुश्च। धन्वंनः। त्वम्। उभयोः। आर्ह्नियोः। ज्याम्॥ याः। च। ते। हस्तैं। इषंवः। (3) परेति। ताः। भगव इति भग-वः। वप॥ अवतत्येत्यंव-तत्यं। धनुः। बम्। सहसाक्षेति सहस्य-अक्ष्। श्रतेषुष् इति श्रतं-इषुषे॥ निश्चीर्येति नि-श्चीर्य। श्वल्यानांम्। मुखां। श्विवः। नः। सुमना इति सु-मनाः। भव॥ विज्यमिति वि-ज्यम्। धनुः। कपर्दिनः। विश्वालय इति वि-श्वलयः। बार्णवानिति बाणं-वान्। उत॥ अनेशन्। अस्य। इषंवः। आभुः। अस्य। निषङ्गिधिः॥ या। ते। हेतिः। मीढुष्टमेतिं मीढुः-तुम्। हस्तै। बभूवं। ते। धनुः॥ तयाँ। अस्मान्। विश्वतः। त्वम्। अयुक्ष्मयाँ। परीतिं। भुज्॥ नमः। ते। अस्तु। आयुंधाय। अनाततायेत्यनां-तृताय। धृष्णवे॥ उभाभ्याम्। उत्। ते। नमः। बाहुभ्यामिति बाहु-भ्याम्। तवं। धन्वंने॥ परीतिं। ते। धन्वंनः। हेतिः। अस्मान्। वृण्कुः। विश्वतः॥ अथो इति। यः। इषुधिरितीषु-धिः। तवं। आरे। अस्मत्। नीतिं। धेहि। तम्॥ (4) नमः। हिरंण्यबाहव इति हिरंण्य-बाहवे। सेनान्यं इति सेना-न्यं। दिशाम्। च। पतये। नमः। नमः। वृक्षेभ्यः। हरिकेश्रेभ्य इति हरि-केश्रेभ्यः। पश्चनाम्। पत्ये। नमः। नमः। सस्पिअंराय। बिषीमत इति बिषी-मते। पथीनाम्। पतंये। नमः। नमः। बुभुशायं। विव्याधिन इति वि-व्याधिनै। अन्नानाम्। पत्रये। नमः।

नमः। हरिकेशायिति हरि-केशाय। उपवीतिन इत्युंप-वीतिनै। पुष्टानौम्। पत्ये। नमः। नमः। भुवस्यं। हेत्यै। जगताम्। पत्ये। नमः। नमः। रुद्रायं। आतताविन इत्या-तताविनै। क्षेत्राणाम्। पत्ये। नमः। नमः। सूतायं। अहन्त्याया वनानाम्। पतंये। नमः। नमः। (5) रोहिताय। स्थपतंये। वृक्षाणांम्। पतंये। नमः। नमः। मन्त्रिणे। वाणिजायं। कक्षांणाम्। पतंये। नमः। नमः। भुवन्तयै। वारिवस्कृतायेति वारिवः-कृतायं। ओषंधीनाम्। पत्रये। नमः। नमः। उच्चेर्घोषायेत्युचैः-घोषाय। आऋन्दयंत इत्याँ-ऋन्दयंते। पत्तीनाम्। पत्तेये। नमः। नमः। कृत्स्रवीतायेतिं कृत्स्र-वीतायं। धावंते। सर्बनाम्। पतंये। नमः॥ (6) नमः। सहमानाय। निव्याधिन इति नि-व्याधिनै। आव्याधिनीनामित्यां-व्याधिनीनाम्। पतंये। नमः। नमः। ककुभायं। निषङ्गिण इति नि-सङ्गिनै। स्तेनानौम्। पत्ये। नमः। नमः। निषङ्गिण इति नि-सङ्गिनै। इषुधिमत इतीषुधि-मतै। तस्कराणाम्। पत्ये। नमः। नमः। वर्धते। परिवर्धत इति परि-वर्धते। स्तायूनाम्। पत्ये। नमः। नमः। निचेरव इति नि-चेरवै। परिचरायेति परि-चरायं। अरंण्यानाम्। पत्ये। नमः। नमः। सृकाविभ्य इति सृकावि-भ्यः। जिघा ५ सद्भ्य इति जिघा ५ सत्-भ्यः। मुष्णताम्। पतये। नमः। नमः। असिमद्भ इत्यंसिमत्-भ्यः। नक्तम्। चरद्भ इति चरत्-भ्यः। प्रकृत्तानामिति प्र-कृत्तानाम्। पतये। नमः। नमः। उष्णीषिणै। गिरिचरायेतिं गिरि-चरायं। कुलुश्वानांम्। पतंये। नमः। नमः। **(7)** इषुंमद्भा इतीषुंमत्-भ्यः। धन्वाविभ्य इति धन्वावि-भ्यः। च। वः। नमः।

नमः। आतन्वानेभ्य इत्यां-तन्वानेभ्यः। प्रतिदर्धानेभ्य इति प्रति-दर्धानेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। आयच्छंद्रा इत्यायच्छंत्-भ्यः। विसृजद्रा इति विसृजत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। अस्यद्भा इत्यस्यंत्-भ्यः। विध्यंद्भा इति विध्यंत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। आसीनेभ्यः। श्रयानेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। खपद्म इति खपत्-भ्यः। जाग्रद्भ इति जाग्रत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। तिष्ठंद्र्य इति तिष्ठंत्-भ्यः। धावंद्र्य इति धावंत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। सभाभ्यः। सभापंतिभ्य इति सभापंति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। अश्वेभ्यः। अश्वेपतिभ्य इत्यश्वेपति-भ्यः। च। वः। नमः॥ (8) नमः। आव्याधिनीभ्य इत्या-व्याधिनीभ्यः। विविध्यंन्तीभ्य इति वि-विध्यंन्तीभ्यः। च। वः। नमः। नमः। उगंणाभ्यः। तृश्हतीभ्यः। च। वः। नमः। नमः। गृत्सेभ्यः। गृत्सपंतिभ्य इति गृत्सपंति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। व्रातेभ्यः। व्रातंपितभ्य इति व्रातंपित-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। गणेभ्यः। गणपंतिभ्यं इति गणपंति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। विरूपेभ्यः। विश्वरूपेभ्य इति विश्व-रूपेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। महद्भा इति महत्-भ्यः। क्षुल्लकेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। रिथभ्य इति रिथ-भ्यः। अरथभ्यः। च। वः। नमः। नमः। रथैभ्यः। (9) रथंपतिभ्य इति रथंपति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। सेनाभ्यः। सेनानिभ्यं इति सेनानि-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। क्षत्तृभ्य इति क्षतृ-भ्यः। सङ्ग्रहीतृभ्य इति सङ्ग्रहीतृ-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। तक्षेभ्य इति तक्षे-भ्यः। रथकारेभ्य इति रथ-कारेभ्यः। च। वः। नमः। नर्मः। कुलालेभ्यः। कमरिभ्यः। च। वः। नर्मः। नमः। पुञ्जिष्टैभ्यः। निषादेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। इषुकृद्ध इतीषुकृत्-भ्यः। धन्वकृद्ध इति धन्वकृत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। मृगयुभ्य इति मृगयु-भ्यः। श्वनिभ्य इति श्वनि-भ्यः। च। वः। नमः।

नमः। श्वभ्य इति श्व-भ्यः। श्वपंतिभ्य इति श्वपंति-भ्यः। च। वः। नमः॥ (10) नमः। भवायः। च। रुद्रायः। च। नमः। ज्ञर्वायं। च। प्रापतंय इति प्रा-पतंये। च। नमः। नीलंग्रीवायेति नीलं-ग्रीवाय। च। श्रितिकण्ठायेतिं श्रिति-कण्ठांय। च। नमं। कपर्दिनै। च। व्युप्तकेशायेति व्युप्त-केशाय। च। नमः। सहस्राक्षायेति सहस्र-अक्षायं। च। श्रतधन्वन इति श्रत-धन्वने। च। नमः। गिरिशायं। च। शिपिविष्टायेतिं शिपि-विष्टायं। च। नमं। मीढुष्टंमायेतिं मीढुः-तमाय। च। इषुंमत इतीषुं-मते। च। नमः। हस्बायं। च। वामनायं। च। नमः। बृहते। च। वर्षीयसे। च। नमः। वृद्धायं। च। संवृध्वंन इति सम्-वृध्वंने। च। (11) नमः। अग्रियाय। च। प्रथमायः। च। नमः। आश्रवै। च। अजिरायं। च। नमः। श्रीघ्रियाय। च। श्रीभ्याय। च। नमः। ऊर्म्याय। च। अवस्बन्यायेत्यव-स्बन्याय। च। नमः। स्रोतस्याय। च। द्वीप्याय। च॥ (12) नमः। ज्येष्ठायं। च। कनिष्ठायं। च। नमः। पूर्वजायेति पूर्व-जायं। च। अपरजायेत्यंपर-जायं। च। नमः। मध्यमायं। च। अपगल्गयेत्यप-गल्भायं। च। नमः। जघन्यांय। च। बुधियाय। च। नमः। सोभ्याय। च। प्रतिसर्यायेति प्रति-सर्याय। च। नमः। याम्याय। च। क्षेम्याय। च। नमः। उर्वर्याय। च। खल्याय। च। नमः। श्लोकाय। च। अवसान्यायत्यंव-सान्याय। च। नमः। वन्याय। च। कक्ष्याय। च।

नमः। श्रवायं। च। प्रतिश्रवायेतिं प्रति-श्रवायं। च। (13) नमः। आशुषेणायेत्याशु-सेनाय। च। आशुरंथायेत्याशु-रथाय। च। नमः। शूरांय। च। अवभिन्दत इत्यंव-भिन्दते। च। नमः। वर्मिणै। च। वरूथिनै। च। नमः। बिल्मिनै। च। कवचिनै। च। नमं। श्रुतायं। च। श्रुतसेनायेतिं श्रुत-सेनायं। च॥ (14) नमः। दुन्दुभ्याय। च। आहनन्यायेत्यां-हनन्याय। च। नमः। धृष्णवै। च। प्रमृशायति प्र-मृशाय। च। नमः। दूतायं। च। प्रहिंतायेति प्र-हिताय। च। नमः। निषङ्गिण इति नि-सङ्गिनै। च। इषुधिमत् इतीषुधि-मतै। च। नमः। तीक्ष्णेषंव इतिं तीक्ष्ण-इषवे। च। आयुधिनैं। च। नमः। स्वायुधायेति सु-आयुधाय। च। सुधन्वन इति सु-धन्वन। च। नमः। सुत्याय। च। पथ्याय। च। नमः। काट्याय। च। नीप्याय। च। नमः। सूद्याय। च। सुरस्याय। च। नमः। नाद्यायं। च। वैश्वन्तायं। च। (15) नमः। कूप्याय। च। अवट्याय। च। नमः। वर्ष्याय। च। अवर्ष्यायं। च। नमः। मेघ्याय। च। विद्युत्यायिति वि-द्युत्याय। च। नमः। ईधियाय। च। आतप्यायेत्याँ-तप्याय। च। नमः। वात्याय। च। रेष्मियाय। च। नमः। वास्तव्याय। च। वास्तुपायेति वास्तु-पायं। च॥ (16) नमः। सोमाय। च। रुद्रायं। च। नमः। ताम्रायं। च। अरुणायं। च। नमः। बङ्गायं। च। पशुपतंय इति पशु-पतंये। च।

नमः। उग्रायं। च। भीमायं। च। नमः। अग्रेवधायेत्यंग्रे-वधायं। च। दूरेवधायेतिं दूरे-वधायं। च। नमः। हन्ने। च। हनीयसे। च। नमः। वृक्षेभ्यः। हरिकेश्रेभ्य इति हरि-केश्रेभ्यः। नमः। तारायं। नमः। श्रम्भव इतिं श्रम्-भवैं। च। मयोभव इतिं मयः-भवैं। च। नमः। श्रङ्करायेति श्रम्-कराय। च। मयस्करायेति मयः-कराय। च। नमः। शिवायं। च। शिवतंरायेतिं शिव-तराय। च। (17) नमः। तीर्थ्याय। च। कूल्याय। च। नमः। पार्याय। च। अवार्याय। च। नमः। प्रतरंणायेति प्र-तरंणाय। च। उत्तरंणायेत्युंत्-तरंणाय। च। नमः। आतार्यायेत्याँ-तार्याय। च। आलाद्यायेत्याँ-लाद्याय। च। नमः। श्रष्याय। च। फेन्याय। च। नमः। सिकत्याय। च। प्रवाह्यायिति प्र-वाह्याय। च॥ (18) नमः। इरिण्याय। च। प्रपथ्यायति प्र-पथ्याय। च। नमः। कि॰श्चिलायं। च। क्षयंणाय। च। नमः। कपर्दिनै। च। पुलुस्तयै। च। नमं। गोष्ठायेति गो-स्थ्याय। च। गृह्यांय। च। नमः। तल्प्याय। च। गेह्याय। च। नमः। काट्यांय। च। गह्नरेष्ठायेतिं गह्नरे-स्थायं। च। नमः। ह्रदय्याय। च। निवेष्यायिति नि-वेष्याय। च। नमः। पाश्सव्याय। च। रजस्याय। च। नमः। शुष्काय। च। ह्रित्याय। च। नमः। लोप्याय। च। उलप्याय। च। (19) नमः। ऊर्व्याय। च। सूर्म्याय। च। नमः। पर्ण्याय। च। पर्णश्रद्यायिति पर्ण-श्रद्याय। च।

नमः। अपगुरमाणायेत्यंप-गुरमाणाय। च। अभिघ्नत इत्यंभि-घ्नते। च।

नमः। आञ्चिद्त इत्याँ-खिद्ते। च। प्रञ्चिद्त इति प्र-खिद्ते। च।

नमः। वः। किरिकेभ्यः। देवानाम्। हृदयभ्यः। नमः।

विक्षीणकेभ्य इति वि-क्षीणकेभ्यः। नमः। विचिन्वत्केभ्य इति वि-चिन्वत्केभ्यः। नमः।

आनिर्हतेभ्य इत्यानिः-हृतेभ्यः। नमः। आमीवत्केभ्य इत्या-मीवत्केभ्यः॥ (20)

द्रापैं। अर्थंसः। पते। दरिंद्रत्। निलंलोहितेति नीलं-लोहित॥

एषाम्। पुरुषाणाम्। एषाम्। पृश्रूनाम्। मा। भेः। मा। अरः। मो इतिं। एषाम्। किम्। चन। आममत्॥

या। ते। रुद्र। शिवा। तुनूः। शिवा। विश्वाहंभेषुजीति विश्वाहं-भेषुजी॥

शिवा। रुद्रस्यं। भेषजी। तयाँ। नः। मृड। जीवसें॥

इमाम्। रुद्रायं। तुवसं। कुपर्दिनं। क्षयद्वीरायेतिं क्षयत्-वीराय। प्रेति। भरामहे। मतिम्॥

यथाँ। नः। श्रम्। असंत्। द्विपद् इतिं द्वि-पर्दै। चतुंष्पद् इति चतुः-पदे। विश्वम्। पृष्टम्। ग्रामें। अस्मिन्। (21)

अनांतुर्मित्यनां-तुरम्॥

मृडा। नः। रुद्र। उत। नः। मयः। कृधि। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। नमसा। विधेम। ते॥

यत्। शम्। च। योः। च। मनुः। आयुज इत्याः-युजे। पिता। तत्। अश्याम्। तर्व। रुद्र। प्रणीताविति प्र-नीतौ॥

मा। नः। महान्तम्। उत। मा। नः। अर्भकम्। मा। नः। उक्षंन्तम्। उत। मा। नः। उक्षितम्॥

मा। नः। वधीः। पितरम्। मा। उत। मातरम्। प्रियाः। मा। नः। तुनुवः। (22) रुद्र। रीरिषः॥

मा। नः। तोके। तनये। मा। नः। आयुंषि। मा। नः। गोषुं। मा। नः। अश्वेषु। रीरिषः॥

वीरान्। मा। नः। रुद्र। भामितः। वधीः। ह्विष्मंत्तः। नमंसा। विधेम्। ते॥

आरात्। ते। गोघ्न इति गो-घ्ने। उत्। पूरुषघ्न इति पूरुष-घ्ने। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। सुम्नम्। अस्मे इति। ते। अस्तु॥ रक्षां। च। नः। अधीति। च। देव। ब्रूहि। अधां। च। नः। धर्म। यच्छ। द्विबर्हा इति द्वि-बर्हीः॥ स्तुहि। (23)

श्रुतम्। गर्तसद्मितिं गर्त-सदम्। युवांनम्। मृगम्। न। भीमम्। उपहृत्नुम्। उग्रम्॥ मृडा। जरित्रे। रुद्र। स्तवांनः। अन्यम्। ते। अस्मत्। नीतिं। वपन्तु। सेनाः॥ परीतिं। नः। रुद्रस्यं। हेतिः। वृण्कु। परीतिं। बेषस्यं। दुर्मितिरितिं दः-मृतिः। अघायोरित्यंघा-योः॥

अवेति। स्थिरा। मुघवंद्भ इति मुघवंत्-भ्यः। तुनुष्व। मीद्वः। तोकायं। तनयाय। मृडय॥

मीढुंष्टमेति मीढुं-तुम्। शिवंतमेति शिवं-तुम्। शिवः। नः। सुमना इति सु-मनाः। भव॥

प्रमे। वृक्षे। आयुंधम्। निधायेति नि-धायं। कृत्तिम्। वसानः। एति। च्रा पिनांकम्। (24)

बिभ्रंत्। एतिं। गहि॥

विकिरिदेति वि-किरिद्। विलोहितेति वि-लोहित्। नर्मः। ते। अस्तु। भगव इति भग-वः॥

याः। ते। सहस्रम्। हेतयः। अन्यम्। अस्मत्। नीति। वृपन्तु। ताः॥
सहस्राणि। सहस्रधेति सहस्र-धा। बाहुवोः। तवं। हेतयः॥
तासाम्। ईश्रांनः। भगव इति भग-वः। प्राचीनां। मुखां। कृधि॥ (25)
सहस्राणि। सहस्रश्च इति सहस्र-शः। ये। रुद्राः। अधीति। भूम्यांम्॥
तेषांम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजने। अवेति। धन्वांनि। तन्मस्॥
अस्मिन्। महति। अर्णवे। अन्तरिक्षे। भवाः। अधि॥
नीलंगीवा इति नीलं-ग्रीवाः। श्रितिकण्ठा इति श्रिति-कण्ठाः। श्र्वाः। अधः।
क्षमाचराः॥

नीर्लगीवा इति नीर्ल-ग्रीवाः। श्रितिकण्ठा इति श्रिति-कण्ठाः। दिवम्। रूद्राः। उपित्रिता इत्युपं-त्रिताः॥

ये। वृक्षेषुं। सस्पिञ्जेराः। नीलंग्रीवा इति नीलं-ग्रीवाः। विलोहिता इति वि-लोहिताः॥ ये। भूतानाम्। अधिपतय इत्यधि-पत्यः। विश्विखास इति वि-श्विखासः। कपर्दिनः॥ ये। अन्नेषु। विविध्यन्तीति वि-विध्यन्ति। पात्रेषु। पिबतः। जनान्॥

ये। पथाम्। पथिरक्षय इति पथि-रक्षयः। ऐलुबुदाः। यृव्युधः॥

ये। तीर्थानि। (26)

प्रचर्नीति प्र-चरंनि। सृकावंन् इति सृका-वृन्तः। निषक्षिण इति नि-सङ्गिनः॥
ये। एतावंन्तः। च। भूयार्थसः। च। दिश्वः। रुद्राः। वितस्थिर इति वि-तस्थिर॥
तेषाम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजने। अवेति। धन्वानि। तृन्मसि॥
नर्मः। रुद्रेभ्यः। ये। पृथिव्याम्। ये। अन्तरिक्षे। ये। दिवि। येषाम्। अन्नम्॥ वर्षम्।

इषेवः। तेभ्यः। दर्श्व। प्राचीः। दर्श्व। दृक्षिणा। दर्श। प्रतीचीः। दर्श। उदीचीः। दर्श। ऊर्ध्वाः।

तेभ्यः। नमः। ते। नः। मृड्यनु। ते। यम्। द्विष्मः। यः। च। नः। द्वेष्टिं। तम्। वः। जम्भे। दधामि॥ (27)

त्रंम्बक्मिति त्रि-अम्बक्म्। यजामहे। सुग्निभिति सु-ग्निभा। पुष्टिवर्धन्मिति पुष्टि-वर्धनम्॥

उर्वारुकम्। इव। बर्श्वनात्। मृत्योः। मुक्षीय। मा। अमृतात्। यो। रुद्रः। अग्नौ। यः। अप्रित्यिप्-सु। यः। ओषंधीषु। यः। रुद्रः। विश्वाः। भुवना। आविवेश्वेत्याः-विवेशः। तस्मै। रुद्रायः। नमः। अस्तु॥

॥ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः॥

॥मन्नपुष्पम्॥

ॐ भुद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भद्रं पंश्येमाक्षभियंजंत्राः। स्थिरेरङ्गैस्तुष्टुवार संस्तनूभिः। व्यश्नेम देवहितं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववंदाः। स्वस्ति नस्तार्क्यो अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृहस्पतिंर्दधातु॥ ॐ श्रानिः श्रानिः श्रानिः॥ यों ऽपां पुष्पं वेदे। पुष्पंवान् प्रजावान् पशुमान् भविति। चन्द्रमा वा अपां पुष्पम्। पुष्पंवान् प्रजावान् पशुमान् भंवति। य एवं वेदं। योऽपामायतेनं वेदं। आयतंनवान् भवति। अग्निर्वा अपामायतंनम्। आयतनवान् भवति। यौँ ऽग्नेरायतेनं वेदं॥ आयतंनवान् भवति। आपो वा अग्नेरायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। वायुर्वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यो वायोरायतेनं वेदं। आयतेनवान् भवति॥ आपो वै वायोरायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। असौ वै तपंन्नपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। योऽमुष्य तपंत आयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वा अमुष्य तपंत आयतंनम्॥

आयतनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतेनं वेदं। आयतेनवान् भवति। चन्द्रमा वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यश्चन्द्रमंस आयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै चन्द्रमंस आयतंनम्। आयतंनवान् भवति॥ य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। नक्षंत्राणि वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यो नक्षंत्राणामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै नक्षंत्राणामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं॥ 82 ॥ योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। पर्जन्यो वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यः पर्जन्यस्यऽऽयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै पर्जन्यंस्यऽऽयतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं॥ आयतंनवान् भवति। संवत्सरो वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यः संवत्सरस्यऽऽयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै संवत्सरस्यऽऽयतंनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेदं। यौं उप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेदै। प्रत्येव तिष्ठति॥ राजाधिराजायं प्रसह्यसाहिनै। नमों वयं वैश्रवणायं कुर्महे। स मे कामान्कामकामांय मह्यम्। कामेश्वरो वैश्रवणो दंदातु। कुबेरायं वैश्रवणायं। महाराजाय नमः॥

॥ॐ श्रानिः श्रानिः श्रानिः॥

॥दश्रशान्तयः॥

ॐ भद्रं कर्णिभः शृणुयामं देवाः। भद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैंस्तुष्टुवा॰ संस्तृन्भिः। व्यर्धम देविहेतं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववंदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो वृह्स्पतिंदिधातु॥

ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः॥1॥

- ॐ नमो ब्रह्मणे नमों अस्तुग्रये नमः पृथिव्ये नम् ओषंधीभ्यः। नमों वाचे नमों वाचस्पत्ये नमो विष्णंवे बृह्ते कंरोमि॥
- ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः श्रान्तिः॥2॥

नमों वाचे या चोंदिता या चानुंदिता तस्यैं वाचे नमों नमों वाचे नमों वाचस्पतंये नम् ऋषिंभ्यो मन्त्रकृद्धो मन्त्रंपतिभ्यो मा मामृषंयो मन्त्रकृतों मन्त्रपतंयः परांदुर्माहमृषीं मन्त्रकृतों मन्त्रपतीन्परादां वैश्वदेवीं वाचंमुद्धास श्विवामदंस्तां जुष्टां देवेभ्यः श्वर्म मे दौः श्वर्म पृथिवी श्वर्म विश्वमिदं जगंत्। श्वर्म चन्द्रश्च सूर्यश्च श्वर्म ब्रह्मप्रजापती। भूतं वंदिष्ये भुवंनं वदिष्ये तेजों वदिष्ये यशों वदिष्ये तपों वदिष्ये

ब्रह्मं विद्ये सत्यं विद्ये तस्मां अहमिदम्पस्तरंणमुपस्तृण उपस्तरंणं मे प्रजाये

पश्नां भूयादुपस्तरंणमहं प्रजायें पश्नां भूयासं प्राणांपानो मृत्योमां पातं प्राणांपानो मा मां हासिष्टं मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं विद्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास॰ शुश्रूषेण्यां मनुष्येंभ्यस्तं मां देवा अवन्तु श्लोभायें

पितरोऽनुंमदत्तु। ॐ श्वान्तिः श्वान्तिः॥३॥

शं नो वातः पवतां मात्रिश्चा शं नेस्तपतु सूर्यः। अहांनिशं भेवन्तु नः श॰ रात्रिः प्रतिधीयताम्। श्रमुषा नो व्युच्छतु श्रमांदित्य उदेतु नः। श्विवा नः श्रन्तमा भव

सुमृडीका सरंस्वति। मा ते व्योम सन्दर्शि। इडांये वास्त्वंसि वास्तुमद्वांस्तुमन्तो भूयास्म मा वास्तौष्ठित्स्मह्यवास्तुः स भूयादौं उस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। प्रतिष्ठासिं प्रतिष्ठावंन्तो भूयास्म मा प्रतिष्ठायाँ श्वितस्मह्मप्रतिष्ठः स भूयाद्यौ ऽस्मान्द्रेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। आ वांत वाहि भेषजं वि वांत वाहि यद्रपः। ब॰ हि विश्वभेषजो देवानां दूत ईयंसे। द्वाविमो वातो वात आ सिन्धोंरा पंरावतः॥ दक्षं मे अन्य आवातु परान्यो वातु यद्रपः। यददो वातते गृहेऽमृतंस्य निधिर्हितः। ततों नो देहि जीवसे ततों नो धेहि भेषजम्। ततों नो मह आवंह वात आवातु भेषजम्। श्रम्भूर्मयोभूनों हृदे प्र ण आयू ५ षि तारिषत्। इन्द्रंस्य गृहों ऽसि तं बा प्रपंदो सगुः सार्षः। सह यन्मे अस्ति तेन। भूः प्रपंदो भुवः प्रपंदो सुवः प्रपंदो भूर्भुवः सुवः प्रपंदो वायुं प्रपदोऽनौतां देवतां प्रपदोऽश्मानमाखणं प्रपंदो प्रजापंतेर्ब्रह्मकोशं ब्रह्म प्रपंच ॐ प्रपंचे। अन्तरिक्षं म उर्वन्तरं बृहदग्नयः पर्वताश्च यया वातः स्वस्त्या स्वंस्तिमान्तयां स्वस्त्या स्वंस्तिमानंसानि। प्राणांपानो मृत्योर्मा पातं प्राणापानौ मा मां हासिष्टं मियं मेधां मियं प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मियं मेधां मियं प्रजां मयीन्द्रं इन्द्रियं दंधातुं मियं मेधां मियं प्रजां मिय सूर्यो भ्राजों दंधातु॥

बुभिरक्तिः परिपातम्स्मानिरष्टिभिरिश्वना सौभंगेभिः। तन्नो मित्रो वर्रणो मामहत्तामिदितिः सिन्धुः पृथिवी उत बौः। कयां निश्चित्र आ भुंवदूती सदावृधः सखाँ। कया श्रविष्ठया वृता। कस्बां सत्यो मदानां मश्हिष्ठो मत्सदर्श्वसः। दढाचिदारुजे वसुं। अभी षु णः सखीनामिवता जरितृणाम्। श्रतं भेवास्यूतिभिः। वयः सुपर्णा उपसेदुरिन्द्रं प्रियमेधा ऋषयो नाधमानाः। अपं ध्वान्तमूर्णुहि पूर्धि चक्षुंर्मुमुग्ध्यंस्मान्निधयेव बद्धान्॥

शं नों देवीरिभिष्टंय आपों भवन्तु पीतयैं। शंयोरिभिस्नंवन्तु नः। ईशांना वार्याणां क्षयंनीश्चर्षणीनाम्। अपो यांचािम भेषजम्। सुिमत्रा न आप ओषंधयः सन्तु दुर्मित्रास्तस्में भूयासुर्योऽस्मान्द्रेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। आपो हि ष्ठा मंयोभुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महे रणांय चक्षसे। यो वः शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयतेह नः।

उश्वतीरिव मातरं। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ॥ ---आपों जनयंथा च नः। पृथिवी शान्ता साग्निर्ना शान्ता सा में शान्ता शुचर्र शमयत्। अत्तरिक्षः शान्तं तद्वायुनां शान्तं तन्मे शान्तः शुचर शमयत्। दौः शाना सादित्येनं शाना सा में शाना शुचरं श्रमयत्। पृथिवी शानिंरनरिक्षर श्रानिर्द्योः श्रानिर्दिशः श्रानिरवान्तरिदशाः श्रानिरिग्नः श्रानिर्वायुः श्रानिरादित्यः शान्तिश्चन्द्रमाः शान्तिर्नक्षेत्राणि शान्तिरापः शान्तिरोषंधयः शान्तिर्वनस्पतंयः शान्तिर्गौः शानिरजा शानिरश्वः शानिः पुरुषः शानिर्ब्रह्म शानिर्ब्राह्मणः शानिः शानिरेव शान्तिः शान्तिंमें अस्तु शान्तिः। तयाहर शान्या सर्वशान्या मह्यं द्विपदे चतुंष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिंमें अस्तु शान्तिः। एह श्रीश्व हीश्व धृतिश्व तपों मेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्रेतानि मोत्तिष्ठन्तमनूतिष्ठन्तु मा माङ् श्रीश्च हीश्च धृतिश्च तपो मेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्चेतानि मा मा हांसिषुः। उदायुंषा स्वायुषोदोषंधीना । रसेनोत्पर्जन्यंस्य शुष्मेणोदंस्थाममृताः अनुं। तचक्षुंर्देवहिंतं पुरस्तौच्छुक्रमुचर्त्। पश्येम श्रारदः श्रातं जीवेम श्रारदः श्रातं नन्दाम श्रारदः श्रातं मोदाम श्रारदः श्रातं भवाम बारदः वात १ शृणवाम बारदः वातं प्रब्रंवाम बारदः वातमजीताः स्याम बारदः श्वतं ज्योक्क सूर्यं दृशे। य उदंगान्महतोऽर्णवाँद्विभाजंमानः सरिरस्य मध्यात्स माँ वृषभो लोहिताक्षः सूर्यो विपश्चिन्मनंसा पुनातु। ब्रह्मणश्चोतंन्यसि ब्रह्मण आणी स्थो ब्रह्मण आवर्पनमसि धारितेयं पृथिवी ब्रह्मणा मही धारितमेनेन महदत्तरिक्षं दिवं दाधार पृथिवी सदेवां यदहं वेद तदहं धारयाणि मा मद्वेदोऽधिविस्नसत्। मेधामनीषे माविंश्वतार समीचीं भूतस्य भव्यस्यावं रुध्ये सर्वमायुं रयाणि सर्वमायुंरयाणि। आभिर्गीर्भिर्यदतों न ऊनमाप्यांयय हरिवो वर्धमानः। यदा स्तोतृभ्यो महिं गोत्रा रुजासिं भूयिष्ठभाजो अधं ते स्याम। ब्रह्म प्रावादिष्म तन्नो मा हांसीत्। ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः श्रान्तिः॥४॥

ॐ सन्त्वं सिश्चामि यजुषां प्रजामायुर्धनं च॥ ॐ श्वान्तिः श्वान्तिः॥॥ श्वां नो मित्रः श्वां वर्रणः। श्वां नो भवत्वर्यमा। श्वां न इन्द्रो बृह्स्पतिः। श्वां नो विष्णुंरुरुक्रमः। नमो ब्रह्मंणे। नमंस्ते वायो। बमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। बमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। बमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मां विदिष्यामि। ऋतं विदिष्यामि। सत्यं विदिष्यामि। तन्मामंवतु। तद्वक्तारंमवतु। अवंतु वक्तारमं। ॐ श्वान्तिः श्वान्तिः श्वान्तिः ॥ ॐ तच्छं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। देवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। श्वां नो अस्तु द्विपदें। श्वं चतुष्पदे। ॐ श्वान्तिः श्वान्तिः श्वान्तिः ॥ ॥ ॐ सह नांववतु। सह नो भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहे। तेजस्व नावधीतमस्तु मा विद्विषावहें। ॐ श्वान्तिः श्वान्तिः श्वान्तिः श्वान्तिः । अ सह नांववतु। सह नो भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहे। तेजस्व नावधीतमस्तु मा विद्विषावहें। ॐ श्वान्तिः । तेजस्व नावधीतमस्तु भि सह नांववतु। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहे। तेजस्व नावधीतमस्तु ॐ सह नांववतु। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहे। तेजस्वि नावधीतमस्तु

मा विद्विषावहैं। ॐ श्रान्तिः श्रान्तिः श्रान्तिः॥10॥